



Радуйся, святителю отче наш Іларіоне, землі Полтавської похвало і благословення...

Шанування святих і молитовне звернення до них є однією із найдревніших традицій Церкви і зберігається ще з апостольських часів. Святим ми воздаємо честь, як людям, які досягли духовної висоти і довершеності, спромоглися досягти обожнення через єднання з Богом, виконуючи Його святі заповіді, сприяючи спасительні церковні Таїнства.

Можливість спілкування зі святими через молитву в єдиній християнській сім'ї у вірі та любові, в чистоті й святості — це дар Божий, за який необхідно йому дякувати. Це дійсно благодать Божа, що ми маємо стільки святих у Церкві, і тим паче, що деякі з них були нашими співвітчизниками по земній батьківщині.

Так, православні християни Полтавщини підносять свої подячні молитви Господу Богу, Який явив нам нового святого, Свого угодника і молитовника за нашу благословенну землю — святителя Іларіона, єпископа Полтавського і Переяславського.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» з радістю повідомляє своїм читачам про початок підготовки до проведення прославлення в чині місцевошанованих святих Полтавської єпархії єпископа Полтавського і Переяславського Іларіона (Юшенова, †1904) та просить молитовно підтримати організаторів у цій благодатній справі.

Нагадаємо, що 16 вересня 2014 року рішенням Священного Синоду Української Православної Церкви (журнал №47) святитель Іларіон (Юшенів), єпископ Полтавський і Переяславський, причислений до лику місцевошанованих святих Полтавської єпархії з установленням пам'яті в день його прославлення. Його святі останки Синод постановив вважати святими мощами.

Офіційне визнання Церквою того чи іншого подвижника святим, тобто причислення його до лику святих, називається канонізацією. Шанування святого не є наслідком акту канонізації. Навпаки, канонізація — це наслідок всенародного шанування святого.

Прославлення святителя відбудеться в цьому році. Дату призначено на день, коли у далекому 1884 році була звершена його єпископська хіротонія — 12 травня.

«Відомості Полтавської єпархії» на своїх шпальтах уже знайомили читача з описанням життєвого шляху єпископа Іларіона. Сьогодні хотілось би коротко нагадати про його святительські діяння під час перебування на Полтавській кафедрі у 1887–1904 роках.



Єпископ Полтавський і Переяславський Іларіон (Юшенів) у березні 1884 року був призначений єпископом Прилуцьким, вікарієм Полтавської єпархії з перебуванням у Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі. За короткий час свого настоятельства в монастирі покращив господарську частину, оновив храми, збудував муровану теплу церкву (трапезну), влаштував странноприймний дім, упорядкував усипальницю святих Амвросія (Серебреннікова) і Афанасія (Вольховського).

З листопада 1887 року Владика Іларіон став самостійно керувати Полтавською єпархією. За час управління нею постійно опікувався церковнопарафіальними школами (яких було відкрито при ньому більше тисячі), особливо школами для дівчаток. За його ініціативою та безпосередньою участю в Полтаві відкрито відділення Православного Всеросійського Місіонерного товариства (1888), сестринське братство «Троєручниця» при Сампсонівській церкві (1897), відділення опікування

сліпими зі школою для сліпих дівчаток (1894), відділення Православного Палестинського товариства (1899), Свято-Макаріївське єпархіальне братство (1900), притулок для вдів і сиріт священнослужителів. З метою поліпшення матеріального становища єпархіального духовенства було створено емеритальну касу (касу взаємодопомоги), збудовано свічковий завод. Під керівництвом Преосвященного Іларіона було оновлено кафедральний собор, здійснено капітальний ремонт Хрестової церкви архієрейського дому, збудовано нове приміщення єпархіального жіночого училища, облаштовано Сампсонівський храм і пам'ятник російським воїнам на полі Полтавської битви тощо.

Помираючи, святитель залишив свій пастві духовний заповіт зворушливого змісту.

У наступних номерах газети ми запропонуємо Вашій увазі більш детальне описання життя блаженної пам'яті Преосвященного єпископа Іларіона.

Ігумен Тихон (Васильєв).

У номері:

Знайомтесь, «Покров»

Духовне хорове мистецтво
на полтавській сцені

с.9

Перед іконою «Христос благословляющий»

Об истории образа из иконостаса
Сапасского храма Полтавы

с.10–11

Великий піст — шлях до Пасхи

Як можна зустрічати піст
без скорботи в очах, сумних зітхань
та понурого виразу обличчя?

с.12

П'яте Євангеліє

Перед паломництвом до Туринської
Плащаниці

с.13

Священное Писание в камне

Учимся читать язык архитектурных
форм

с.14–15

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние
на православное монашество

с.16

ПРОСИМО ВАШИХ ПОЖЕРТВ НА БУДІВНИЦТВО ВОСКРЕСЕНСЬКОГО КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ МІСТА ПОЛТАВИ

Р/р 260021053001
у філії Полтавського
регіонального управління
ВАТ банк «Фінанси та Кредит»
МФО 331832, код 26304890



Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

Архієрейське богослужіння у Свято-Миколаївському соборі Комсомольська

✙ У неділю 28-му після П'ятидесятниці, в день пам'яті святого преподобного Патапія, 21 грудня, в Свято-Миколаївському соборі Архієрейського подвір'я міста Комсомольська було звершено урочисте богослужіння.

Божественну літургію очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Владиці співслужили секретар-референт протоієрей Миколай Довганич, клірики собору, викладачі Місіонерської семінарії у священному сані.

Піснеспіви Божественної літургії виконував чоловічий архієрейський хор під керівництвом диакона Димитрія Литвиненка.

За богослужінням Владика Филип висвятив у сан діякона студента 3-го курсу Київської Духовної академії Богдана Довбака.

Багато парафіян у цей день приступили до Причастя Святих Христових Таїн.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика звернувся до присутніх у храмі зі словами привітань та благословення.

У цей день Високопреосвященніший Владика вручив Архієрейську грамоту Юлії Анатоліївні Ахінян в благословення за старанні труди.



Священним Синодом ухвалено роботу Синодального відділу релігійної освіти, катехізації і місіонерства

✙ У Синодальному залі резиденції Блаженнішого Митрополита Онуфрія 23 грудня відбулося підсумкове засідання Священного Синоду Української Православної Церкви.

Перед початком засідання Предстоятель Української Православної Церкви Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Онуфрій і члени Священного Синоду помолились в Аннозачатівському храмі Києво-Печерської Лаври за Божественною літургією, яку звершив Високопреосвященніший митрополит Одеський і Ізмаїльський Агафангел.

Після Літургії Його Блаженство відслужив заупокійну літію на могилі Блаженнішого Митрополита Володимира.

Під час роботи Священного Синоду Предстоятелем Української Православної Церкви було підписано Звернення до Президента України

з приводу кризової ситуації в українському суспільстві та Звернення до Президента та Прем'єр-міністра України з приводу пільг на природний газ для релігійних організацій.

Серед основних питань порядку денного засідання Синоду був і розгляд звітів Голів синодальних установ про діяльність у 2014 році.

З благословення Голови Синодального відділу релігійної освіти, катехізації і місіонерства митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, про діяльність відділу в 2014 році членам Священного Синоду прозвітував перший заступник Голови відділу протоієрей Олександр Білокур.

Священний Синод схвалив діяльність відділу і подякував Голові відділу митрополиту Филипу за понесені труди.

Божественна літургія в неділю 29-ту після П'ятидесятниці



✙ У неділю 29-ту після П'ятидесятниці, 28 грудня, Високопреосвященніший Владика очолив служіння пізньої Божественної літургії в кафедральному соборі Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили клірики собору.

Проповідь після Євангелія виголосив клірик собору протоієрей Василій Цюлька.

Під час Божественної літургії Високопреосвященніший Владика Филип висвятив студента Київської Духовної академії діякона Богдана Довбака у пресвітера.



Єпархіальна хроніка

19 грудня, в день святителя Миколая, архієпископа Мір Лікійських, чудотворця, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, братія Мгарського Спасо-Преображенського монастиря відвідала Вільшанську школу. Діти підготували святковий концерт, і на запрошення вчителів священники Мгарської обителі коротко нагадали житіє святого Миколая, напутнім словом побажали дітям бути добрими і милосердними, наслідувати чесноти святого, благословили всіх іконками, вручили святкові подарунки та разом проспівали величання святителю.

19 грудня, в день пам'яті святителя Миколая Мірлікійського, чудотворця, до Свято-Успенського собору

міста Гадяча, за багаторічною традицією, вранці перед літургією прибули прихожани в погонах — працівники Гадяцького районного відділу міліції, які вважають святителя покровителем усіх військових людей, що несуть службу. Нині це має особливе значення, адже гадяцькі міліціонери охороняють правопорядок не тільки на батьківщині, а й в зоні АТО.

Благочинний Гадяцького району протоієрей Ігор Цебенко відслужив молебень для всіх військових. Хлопці отримали в дарунок іконку з молитвою до святого Миколая і благословення на службу народу України.

19 грудня у міському Палаці культури і творчості Комсомольська відбулася урочиста церемонія нагородження

кращих сімей у рамках конкурсу «Сім'я року-2014».

Міський конкурс «Сім'я року» у Комсомольську проводиться вже вісім років поспіль. Започаткували його у 2007-му Комсомольська міська рада, відділ у справах сім'ї та молоді міськвиконкому, а також громадська організація «Центр розвитку дитини і сім'ї "РОДІС"». Мета заходу проста і водночас дуже важлива — поширення в міській громаді кращого досвіду сімейного виховання.

Цього разу номінантами стали сім'ї викладачів Полтавської Місіонерської Духовної семінарії протоієрея Віталія Васильчука та Ольги Анатоліївни Настеки.

В урочистостях взяли участь міський голова Сергій Супрун та секретар міської

ради Світлана Калашнік. Вони звернулись до всіх присутніх зі словами привітання та вручили сім'ям-переможцям сертифікати та цінні подарунки (комплект енциклопедій для дошкільнят і молодших школярів).

21 грудня в храмі Всіх святих землі Полтавської зі святковим концертом, приуроченим до дня пам'яті святителя Миколая, виступили вихованці дитячої недільної школи Свято-Серафимівського храму ієрей Константин Фісун.

Діти вітали один одного та батьків піснями, віршами,

розповідями про святителя. Завершився концерт пісню-молитвою за мир в Україні у виконанні дитячого хору храму та спільною молитвою дітей і батьків за мир на нашій землі.

Усі діти отримали подарунки та були запрошені до святкового столу.

21 грудня клірик Свято-Андріївського храму ієрей Андрій Твердохліб та настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці протоієрей Михайл Бабич разом із молоддю центру «Благо» привітали дітей, які перебувають у лікарнях, а саме — у Полтавському протитуберкульозному диспансері та відділенні №9 обласної психіатричної лікарні ім. О. Мальцева. Гостей зустрічали привітно і радісно в обох закладах.

День Архієрейської хіротонії митрополита Филипа

✠ 30 грудня виповнилося тринадцять років з дня архієрейської хіротонії Керуючого Полтавською єпархією Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського, Голови Синодального відділу релігійної освіти, катехізації та місіонерства, Ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії. У цей день Високопреосвященніший Владика звершив Божественну літургію в Свято-Макаріївському кафедральному соборі Полтави.

Високопреосвященнішого Владика біля входу в собор зустрічали члени церковної громади, які піднесли йому хліб-сіль і живі квіти.

Після вхідних молитов і облачення Владика звершив Божественну літургію.

Архіпастирю співслужили отці благочинні, керівники

єпархіальних відділів, настоятелі міських храмів.

Після богослужіння з вітальним словом до Його Високопреосвященства від імені духовенства і мирян Полтавської єпархії звернувся благочинний першого Полтавського міського округу протоіерей Іоанн Корнієнко.

Митрополит Филип подякував присутнім за спільні молитви і просив у майбутньому про молитовну підтримку в несенні архіпастирських трудів.

У день річниці архієрейської хіротонії Високопреосвященнішого митрополита Филипа привітали Преосвященні архієреї, представники духовенства, чернецтва, миряни, співробітники єпархіального управління, чоловічий архієрейський квартет, а також іподиякони Його Високопреосвященства.



Неділя 30-та по П'ятидесятниці

✠ У неділю 30-ту по П'ятидесятниці, святих отців, 4 січня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння пізньої Божественної літургії в Свято-Макаріївському кафедральному

соборі міста Полтави. Його Високопреосвященству співслужили клірики собору.

По закінченню богослужіння Владика привітав парафіян із недільним днем, а також побажав благодатної допомоги Божої в останні дні Різдвяного посту.



Всеношне бдіння у Різдвяний Святвечір

✠ У Святий вечір напередодні Різдва Христового, 6 січня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив всеношне бдіння в Свято-Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили клірики кафедрального собору.

По закінченню богослужіння Архієрейський хор за традицією виконав Різдвяні колядки.



Єпархіальна хроніка

Іерей Андрій Твердохліб розповів про життя та чудеса святого Миколая.

Малеча із задоволенням послуhalа розповідь про свого заступника і покровителя. Святий Миколай Чудотворець ніколи не забуває своїх підопічних, і кожна дитина отримала подарунок — солодощі, рукавички та іконку святого.

Звичайно ж, діти не відставали і самі показали гостям свої таланти — проспівали пісні та продекламували віршики.

Після веселого дійства всіх запросили до столу, малечу почастували пирогом, цукерками та чаєм. Святий Миколай Чудотворець ніколи не забуває своїх підопічних, і кожна дитина отримала подарунок — солодощі, рукавички та іконку святого.

21 грудня у Свято-Макаріївському соборі Полтави

відбувся дитячий ранок, присвячений пам'яті святителя Миколая. Вихованці дитячої недільної школи при соборі після ранньої Божественної літургії проспівали тропар, величання святому Миколаю, у віршованій формі розповіли його життє.

Потім для дітей з батьками було організовано солодкий стіл, представлено сценки виховного характеру, співали святкові пісні, проводили конкурси, переглянули мультфільм. Насамкінець діти приклалися до ікони і отримали подарунки від святого Миколая.

7 січня, в день свята Різдва Христового, на Театральній площі біля Палацу культури і творчості у місті Комсомольську відбулося

театралізоване свято «Різдвяні вечорниці».

Відкрив свято хор Свято-Миколаївського собору міста під керівництвом диакона Бориса Лебедева тропарем Різдва Христовому та колядкою «Нова радість стала». Зі словами вітання до присутніх звернувся благочинний Комсомольського благочиння протоіерей Георгій Граб. Отець Георгій підкреслив велич і значення події — народження Спасителя світу Ісуса Христа — та побажав миру і любові, яких можна досягнути лише через єдність віри в Нього.

У концертній програмі прозвучали колядки та українські народні пісні у виконанні вокальних та фольклорних колективів з Полтави: заслуженого ансамблю пісні і танцю України «Лтава» ім. В. Міщенка

й ансамблю сучасної пісні «Малахит», який виборов третє місце на міжнародному конкурсі «Студентське Євробачення «UNIVISION 2014»». Підтримав настрій глядачів хореографічний колектив народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Прикрасила «Різдвяні вечорниці» і конкурс-розважальна програма на краще знання колядок, щедрівок та різдвяних традицій. Звісно, для дітлахів не обійшлося без казкових героїв Діда Мороза та Снігуроньки, котрі за знання віршів вручали подарунки.

Увагу присутніх привернув Різдвяний вертеп, який вже другий рік поспіль встановлюють на Театральній площі міста на період Різдвяних свят.

Організаторами свята виступили відділ культури і туризму міськвиконкому спільно з міським Палацом культури і творчості та Свято-Миколаївським собором.

7 січня вихованці дитячої недільної школи Свято-Серафимівського храму та хор привітали прихожан та всіх присутніх з великим святом Різдва Христового.

Діти прославляли народжене Богонемовля колядками, віршами, розповідями про свято, бажали миру, добробуту, щастя кожній родині та всій рідній Україні.

Завершився концерт колядкою «Добрий вечір тобі, пане господарю», яку заспівали разом усі присутні. Діти отримали подарунки та були запрошені до святкового столу.

Різдво Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа

✠ У день свята Різдва Господа і Спаса нашого Ісуса Христа, 7 січня, в Макаріївському кафедральному соборі Полтави було відслужено дві Божественні літургії. Служіння пізньої Божественної літургії очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у співслужінні соборних кліриків.

Після Євангельського читання клірик кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич зачитав Різдвяне послання

Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія.

По закінченню служби Владика привітав усіх зі світлим святом Різдва Христового та благословив численних вірян, які зібралися в головному храмі єпархії.

Діти недільної школи привітали всіх святковим виступом.

Після цього хорами і народом були виконані традиційні колядки, які прославляють Різдво Христове.



Урочиста Різдвяна вечірня

✠ Увечері в день Різдва Христового, 7 січня, в Свято-Макаріївському кафедральному соборі Полтави було відправлено Велику Різдвяну вечірню.

За традицією на це богослужіння в кафедральний храм прибули священники міських і районних храмів, черниці Хресто-вздвиженського і Велико-Будищанського монастирів. Очолив богослужіння Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Після відпусту вечірні клірик кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич зачитав Різдвяне послання Його Високопреосвященства, Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа духовенству, чернецтву і всім вірним чадам

Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Після цього з вітальним словом до Високопреосвященнішого Владика звернувся благочинний першого Полтавського міського округу протоієрей Іоанн Корнієнко.

За старанні труди на благо Української Православної Церкви благодійникам було вручено благословенні архієрейські грамоти

Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип нагородив наперсним хрестом старшу сестру Велико-Будищанського Свято-Троїцького жіночого монастиря матінку Нонну.

Потім Владика привітав усіх зі світлим святом Різдва Христового і закликав Боже благословення на молільників.

На другий день Різдва Христового



✠ На другий день Різдва Христового, в свято Собору Пресвятої Богородиці, 8 січня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію у Свято-Успенському соборі Миргорода — другого кафедрального міста єпархії.

Його Високопреосвященству співслужили секретар єпархії протоієрей Михайл Волощук, благочинний Миргородського округу протоієрей Іоанн Созанський, духовенство Миргородського округу.

За літургією співав архієрейський чоловічий квартет під керівництвом протодіякона Димитрія Литвиненка.

Після читання Євангелія було оголошено Різдвяне послання Високопреосвященнішого митрополита Филипа.

По закінченню літургії Високопреосвященніший Владика привітав усіх присутніх за богослужінням з Різдвом Христовим, після чого віряни отримали благословення свого архіпастиря, а хор виконав Різдвяні колядки.



Єпархіальна хроніка

7 січня, в день свята Різдва Христового, викладачі та вихованці Духовно-просвітницького центру Архієрейського подвір'я міста Комсомольська молились за ранковою Божественною літургією в Свято-Миколаївському соборі, яку звершив директор центру ієрей Георгій Коваленко.

Після Євангельського читання отець Георгій оголосив Різдвяне послання Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія.

За Божественною літургією майже всі парафіяни та

вихованці Духовного центру причастились Святих Христових Таїн.

Після літургії для вихованців центру було організовано святкове Різдвяне чаювання з врученням подарунків.

8 січня у малій залі Комсомольського міського Палацу культури і творчості відбувся Різдвяний концерт за участю викладачів, вихованців Духовно-просвітницького центру Свято-Миколаївського собору та їхніх батьків.

До присутніх з вітальним словом звернувся благочинний міста протоієрей Георгій Граб.

У концертній програмі були представлені колядки, вірші, інструментальні номери та театральна Різдвяна вистава.

12 січня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у виставковій залі Полтавського міського Будинку культури відбулась Різдвяна Архієрейська ялинка для дітей.

Перед початком концерту до дітлахів звернувся голова відділу благодійності і соціального служіння єпархії протоієрей Андрій Сімон із словами вітань з нагоди світлого свята Різдва Христового.

Після цього діти переглянули Різдвяну виставу за участі казкових героїв та взяли участь у різноманітних конкурсах. На завершення заходу пролунали святкові колядки.

Кожен, хто прийшов на свято, отримав солодощі.

13 січня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в приміщенні полтавської дитячої бібліотеки №10, що по вул. Грушевського, відбулась зустріч ключаря храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії протоієрея Сергія Косьяненка

з дітьми — відвідувачами бібліотеки.

Темою зустрічі було обра- новоріччі та Різдвяні свята — «Новий Рік у хату йде, Вам Меланку веде». Діти активно брали участь у бесіді й отримали відповіді на свої запитання.

Удні Різдвяних свят на запрошення директора Полтавського академічного обласного театру ляльок Ірини Чернікової вихованці недільної школи при храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії міста Полтави переглянули лялькову виставу «Дорога до Віфлеєма».

Божественна літургія в Спаському храмі Полтави



✠ На третій день Різдва, 9 січня, за усталеною традицією, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в древньому храмі Полтави, освяченому на честь Нерукотворного Образа Спасителя.

Його Високопреосвященству співслужили секретар єпархії протоієрей Михайл Волошук, благочинний Полтавського міського округу протоієрей Іоанн Корнієнко, благочинний Полтавського районного округу протоієрей Олександр Антонюк, ключар Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, клірик Спаського храму ієрей Сергій Антонюк.

Після запричасного вірша архієрейським чоловічим кварталом було виконано духовні канти, присвячені Різду Христовому.

Після богослужіння Владика привітав усіх зі світлим святом Різдва Христового і закликав на молільників благословення Боже.



Митрополит Филип звершив Божественну літургію в Мгарському монастирі

✠ У неділю 31-шу по П'ятидесятниці, після Різдва Христового, в день пам'яті праведних Йосифа Обручника, Давида царя та Іакова, брата Господнього, 11 січня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в Преображенському соборі Мгарського монастиря.

Біля церковних воріт обителі Владика зустрічали насельники монастиря та духовенство.

Після Євангельського читання проповідь виголосив клірик монастиря протоієрей Борис Кондрат.

За богослужінням молитовно співав змішаний хор Мгарського монастиря.

Недільне богослужіння зібрало чимало вірян, які прийшли прославити заради нас народженого Христа й приступили до Причастя Святих Таїн.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика звернувся до присутніх зі словом повчання.

Після літургії, за традицією, було звершено чин про Панагію з хресним ходом.

Усім присутнім було запропоновано благодійну трапезу.



У день Навечір'я Богоявлення у Свято-Миколаївському соборі Комсомольська



✠ У 32-гу неділю по П'ятидесятниці, напередодні свята Богоявлення Господнього, 18 січня, Православна Церква відзначає Навечір'я Богоявлення. Подібно до того, як і в Навечір'я Різдва Христового, вірні готуються в Навечір'я Богоявлення до свята постом і участю в богослужіннях.

У цей особливий день у Свято-Миколаївському соборі Архієрейського подвір'я міста Комсомольська Божественну літургію звершив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у співслужінні благочинного Комсомольського благочиння протоієрея Георгія Граба, секретаря-референта протоієрея Миколая Довганича, кліриків собору, викладачів Полтавської Місіонерської Духовної семінарії у священному сані.

Перед початком богослужіння Владика Филип, Ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, благословив студентів 1-го курсу на носіння під'язників. Ця подія нагадує вихованцям Духовної школи про майбутнє пастирське служіння і вже тепер привчає поводитися відповідно.

Після Євангельського читання проповідь виголосив ключар собору протоієрей Георгій Граб.

Після Божественної літургії Високопреосвященніший Владика Филип у співслужінні собору священнослужителів звершив Велику вечірню та, за древньою християнською традицією, чин Великого освячення води.

Наприкінці богослужіння архіпастир привітав паству з днем Навечір'я Богоявлення та закликав на всіх Боже благословення.

Хрещення Господнє. Святе Богоявлення

✠ У день свята Хрещення Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, 19 січня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння Божественної літургії в Макаріївському кафедральному соборі у співслужінні соборного кліру. Після Літургії Владика звершив Велике освячення

води та окропив богомольців святою водою.

Вітаючи прихожан зі святом, Владика відзначив велике значення речової святині в житті християнина і ще більшу важливість внутрішнього духовного вдосконалення.

Протягом усього дня клірики собору кропили освяченою водою людей, які приходили в храм.



Велике освячення води на Полтавському водоканалі

✠ Уже стала звичною для полтавців традиція в день Хрещення Господнього, 19 січня, освячувати воду на водозаборі Полтавського виробничого об'єднання «Полтававодоканал».

Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у присутності секретаря Полтавської єпархії протоієрея Михайла Волощука, секретаря-референта протоієрея Миколая Довганича, керівництва

«Полтававодоканалу» та мешканців Полтави звершив чин Великого освячення води та окропив усіх присутніх святою водою.

У вітальному слові Владика закликав з вірою і молитвою приймати святу воду, кропити нею свої житла, побажав усім здоров'я і Божого благословення, а також закликав щиро молитися, щоб Господь явив Свою милість і дарував мир нашому багатотраждальному народу.

Приход

Ікона святих Кипріана та Іустини знайшла свій дім



Недільний ранок. Мешканці села Руденківка Новосанжарського району поспішають до церкви. Та по Божому Промислу богослужіння цієї неділі було незвичайним. До храму великомученика і цілителя Пантелеймона, де служить отець Михаїл

Гетьман, прибула ікона святих Кипріана та Іустини. А «народилася» вона у Західній Україні. З великою любов'ю майстри іконописної справи зобразили святих. Вражають стиль зображення та кольори.

Про життя святих відомо, що жили вони у

кінці III — на початку IV століття. Кипріан був філософом і відомим волхвователем-язичником. А Іустина, якій глибоко запала в душу перша звістка про Христа, прийняла святе хрещення. Віддана єдиному Христу й за вірність наділена Його силою, Іустина не

піддалась ніяким хитрощам та спокусам. Кипріан зрозумів, що є щось вище за темну силу, адже її перемагає молитва та хресне знамення. Кипріан прийшов до єдиного істинного шляху, який відкрив йому Син Божий. Окрилені палкою любов'ю до Бога, Кипріан та Іустина багато послужили розповсюдженню та зміцненню християнського вчення. Це наклало на них гнів неприхильників та гонителів християнства. За наказом імператора святих усікли мечем.

Отець Михаїл із великою радістю зустрів ікону мучеників. У кінці служби вона була урочисто освячена, перед образом прочитали акафіст.

Знають священика Михаїла Гетьмана далеко за межами села. Цінують його колеги, а головне — люблять та поважають прихожани. На їхнє замовлення і була зроблена ця ікона.

Отче Михаїле, хай святі Кипріан та Іустина допомагають Вам у Вашій нелегкій справі.

Прихожани церкви.

Замальовки християнина

Любить, не жалея себя

«...Любовь долготерпит, милосердствует, любовь не завидует, любовь не превозносится, не гордится, не бесчинствует, не ищет своего, не раздражается, не мыслит зла, не радуется неправде, а сорадуется истине; все покрывает, всему верит, всего надеется, все переносит. Любовь никогда не перестает...» (1Кор. 13:4–8)



Однажды в храм во время ранней литургии зашли двое молодых людей. На первый взгляд они ничем не отличались от других, и все же что-то в них было не так (как выяснилось позже, они были глухонемые). Сразу стало понятно, что один из них пришел к Богу впервые. Девушка вела себя очень уверенно и смело, показывая своему спутнику, что и как делать. Они перекрестились у входа, неловкой походкой подошли к свечной лавке взять несколько свечей, что у них вышло довольно хорошо, и стали подходить к каждой иконе — прикладываться, ставить свечку, и было видно, что они благодарили Бога и всех святых. Эти люди, лишённые слуха и голоса, казалось бы, лишены множества земных радостей, но это

им не помешало встретить друг друга, прийти в храм, не роптать, а благодарить. Слезы на их глазах были не по принципу «как все, так и я», как часто бывает у нас, «полноценных», — это были слезы радости, да-да, именно радости за то, что они имеют в данный момент, не помраченной сожалением о том, чего у них нет. В наших молитвенных возношениях к Милосердному Создателю слова не нужны — главное «горе» иметь сердца».

Окончив молитву, молодой человек увидел, что девушка не завершила свое обращение к Богу, он не нервничал и не подгонял, а терпеливо ждал ее или начинал молиться снова. Именно терпения не достаёт нам сегодня, к большому сожалению, мы стали жерт-

вой наших рабов — эмоций, слов, мыслей, чувств. Нам не хватает веры, смирения, терпения, кротости, а в первую очередь любви! «А теперь пребывают сии три: вера, надежда, любовь; но любовь из них больше» (1Кор. 13:13).

Сам Господь нам заповедовал возлюбить Бога всем сердцем своим и всею душою своею, и ближнего своего, как самого себя. Но нет! Нам легче было бы вручную вскопать гектар земли, чем полюбить ненавидящих нас, хотя они — наши первейшие благодетели в Царство Небесное. Остановимся и подумаем: мы счастливые люди, Господь нас так милует! Ведь у нас есть все, мы слышим переливающиеся трели птиц, мы ощущаем морской бриз, мы можем выразить это словами, мы ходим, мы видим, мы слышим, а у ближнего нашего нет многого из того, чем мы пользуемся ежедневно. Именно с последних нам нужно брать пример, как бы ни было больно, не жалеть себя. Они идут, едут, их везут — они не забывают приходить в храм и благодарить Отца Небесного за то, что Он им дал. Поэтому, проснувшись утром, подумаем о необходимости делиться всем, а в первую очередь любовью, с ближним своим. Будем делиться без корысти — тогда любовь и нам будет воздана сполна.

«Достигайте любви; ревнуйте о дарах духовных» (1Кор. 14:1).

Священник

Димитрий Москаленко.

Вітаємо



Любов ніколи не перестає!

На приході в селі Попівка Зінківського району вже півстоліття служить протоієрей Павел Лапонов. 4 лютого наш батюшка відзначає 90-ліття! З вдячністю Богу за справжнього пастиря, з любов'ю до батюшки ми бажаємо йому доброго здоров'я, міцності сил, духовної радості. Ми просимо милосердного Господа, щоб Він продовжив життя нашого духовного отця, молитвами якого ми народжуємося для Нового Царства.

Дорогий наш отче Павле!

Хай кожного ранку світло Христове осяває Вашу душу.

Хай любов Христова ще довго плететься з Вашого серця на всіх оточуючих і являє істину Царства Небесного в силі.

Хай мир Христовий ніколи не покидає Вас.

Хай віра Христова веде Вас дорогою спасіння і вказує цей шлях іншим.

Члени громади Свято-Георгіївської парафії села Попівка Зінківського району.



Десять літ у сані

На початку лютого виповниться десять років, як ієрей Олександр Барішев служить Церкві Христовій у священному сані. І десять років підноситься молитва Богу в нашому храмі Святих новомучеників і сповідників XX віку села Копили Полтавського району. Вітаємо нашого батюшку і вдячними серцями бажаємо благодаті Божої на всіх шляхах.

Десять лет во священном сане
Свет Евангелия нам несли,
Убедив нас, что мы христиане
Православной русской земли.

Сердцам дали твердую веру
В Святей Троице Бога чтить,
Очищая души от скверны,
И друзей, и врагов любить.

Научили нас исправляться,
Всех прощать и добро творить.
И Христовых Тайн приобщаться,
По церковным канонам жить.

В добродетелях христианских
Вместе с Вами мы десять лет.
Непослушливы Ваши дети,
Но молитва хранит от бед.

Десять лет во спасение истину
От Небесного нам Отца
Вы несли, чтоб от скверны очистились
Наши души, мысли, сердца,

Чтоб познали мы силу немощи:
В скорбях, нуждах, страстях земных
Полагались только на Господа,
Божью Матерь и всех святых.

В юбилей святой хиротонии
Богу вечно желаем служить,
Нас учит и спасаться в мире,
Чтобы в Царствии Божиим жить.

Прихожани храму

**Святих новомучеників і сповідників
XX віку села Копили Полтавського району.**

«Христос родився, Бог воплотився...»

Традиційний Різдвяний вечір відбувся у Полтавському палаці дозволився «Листопад». Сотні вірян зібралися разом зі своїми пастирями, аби послухати православні піснеспіви і вкотре поділитися радістю, що принесло світові народження Богонемовляти Христа.

На початку святкового дійства присутніх привітав Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Філіп. Він зауважив, що нинішня зустріч відбувається в особливих умовах. Наша держава зіткнулася з безліччю викликів і проблем. Їхнім відлунням є тривожна ситуація на сході України. Але, як підкреслив Владика, спокій і затишок у суспільстві починаються з миру в людських серцях. Для православних вірян він невіддільний від Церкви Христової, яка була й застається для нас духовною опорою за будь-яких випробувань. Порівняти це відчуття можна з атмосферою у дружній міцній сім'ї. Тому Євангельська розповідь про народження Христа, про тих, хто тієї вікомної миті був поруч із Ним — Пречисту Діву, праведного Йосифа, пастухів, волхвів — і самого Господа дає людям образ найвищого єднання, гармонії земної і Небесної.

Власне, ця думка і стала провідною ідеєю Різдвяного концерту, до якого долучилися близько двадцяти художніх колективів міста. Кожен виступ нагадував музичне вітання: урочисто-піднесене, якщо звучали святкові тропарі, ніжне ліричне, коли зі сцени лінули колядки і щедрівки, що прославляють Богородицю і новонароджене Богонемовля Ісуса.



Заслужене схвалення глядачів викликали такі відомі у Полтаві творчі колективи, як архієрейський хор Свято-Макаріївського кафедрального собору, ансамбль духовних піснеспівів «Покров», учасники вокальної студії «Рапсодія» Будинку науки і техніки залізничників. Усіх їх полтавські віряни повсякчас бачать і чують на богослужіннях у храмах міста. Звідси ота особлива глибина і проникливість, з якою артисти підходять до виконання православних творів.

Одні з найпочесніших гостей свята, як і зазвичай, діти. Без них і Різдво не Різдво. Цього разу для гостей «Листопаду» співали юні артисти з ансамблю «Дзвіночок» малої академії мистецтв та дитячий хор недільної школи Свято-Серафимівського храму. Дзвінки голоси, радісні посмішки — і похмурих облич у залі як не було!

Загалом лейтмотив життєствердження й щирого сподівання на силу добра

був головною ознакою цього річного концерту. Услід за юними виконавцями його підхопили музичні колективи Полтавської обласної філармонії: камерний оркестр ім. Д. Ахшарумова, тріо бандуристок «Вишиванка», концертний ансамбль «Чураївна»... «Люблю ці зустрічі з глядачем, — пояснює солістка «Чураївни», народна артистка України Наталія Хоменко, — одразу відчуваєш душевне тепло. Гарно, коли рік розпочинається у колі справжніх друзів». На заклик Наталії Хоменко заспівати разом Різдвяних колядок увесь зал відгукнувся завзятим: «Добрий вечір тобі, пане господарю!..»

Чимало нових зустрічей, нових пісень і навіть відкриттів очікувало гостей «Листопаду» того святкового вечора. Одна з його родзинок — дует Одарки і Караса з опери Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм». Високу виконавську майстерність у цих ролях продемонстрували солісти обласної філармонії Лідія Кретова і Олександр Дубовий — протодиякон Свято-Макаріївського собору.

Традиційний концерт у палаці дозволив став можливим за підтримки полтавського міського голови Олександра Мамає. Наприкінці зустрічі він висловив слова захоплення почутим і побаченим і поздоровив полтавців з Різдвом. До привітань приєднався і митрополит Філіп. З його благословення учасники концерту отримали почесні грамоти і букети квітів. Під оплески залу знову і знову лунало: «Христос раждається! Славімо його!»

Людмила Нестуля.



З редакційної пошти

Перший Різдвяний концерт у Михайликах

Різдвяного концерту в селі Михайлики Шишацького району очікували багато людей. Він був продовженням святкування Різдва Христового, яке почалося урочистим богослужінням у церкві. До того ж хотіли побачити на сцені своїх дітей, адже основними учасниками заходу були юні вихованці недільної школи при храмі святого Симеона Богоприємця, організованої настоятелем ієреєм Георгієм Бабанським.

Дружина священика Наталія Бабанська та її помічниця Людмила Шабуніна майже два місяці готували з дітьми святкову програму. Підключилися до справи й батьки, допомігши незвичайному театру з костюмами.

Загалом у святковому дійстві брали участь понад 20 дітей різного віку. Всі вони намагалися якнайкраще вивчити свої ролі, і концерт засвідчив, що це їм вдалося. Звісно, поруч із дітлахами різдвяну атмосферу створювали й дорослі самодіяльні артисти.

А розпочався концерт із привітань настоятеля храму і колядок у виконанні чоловічого квартету в складі Михайла Михайлика, Володимира Михайлеца, Михайла Сорокотяги, Георгія Бабанського. А потім юні актори здивували й порадували глядачів щирим виконанням вистави, в якій переплелися біблійні сюжети з народними казками, яка випромінювала доброту і дитячу безпосередність.

Прозвучало й багато пісень — звісно, насамперед колядок. Колядували й отець Георгій з матушкою, і церковний хор, і юна співачка Віка Андрійчак, і вся малеча разом. Діти, в тому числі й найменшенькі Настя Бабанська та Ліля Юрченко, читали віршики про Різдво. Привітав односельців сільський голова Михайло Михайлик. А вели концерт теж юні, але вже досвідчені ведучі Ірина Маслівець та Олександр Михайлик.

Після концерту юних акторів чекали бурхливі аплодисменти глядачів і приємні сюрпризи: завдяки турботі керівництва ПП «Агроекологія» всі діти отримали подарунки і солодке пригощання.

А в Михайликах і досі при зустрічі люди говорять про незвичайний концерт, розповідають про нього тим, хто не зміг завітати до Будинку культури святкового дня. Обговорюють також і ще один подарунок учасників недільної школи землякам: гарне колядування, яке відбувалося на Різдво вже не на сцені, а в самому селі. Гарно вбрані веселі діти разом зі священиком відвідали, співаючи колядки, всі організації Михайликів — правління ПП «Агроекологія», сільраду, пошту, магазини, їдальню, пекарню, амбулаторію, а потім пішли від хати до хати. Скрізь діточок гостинно зустрічали, із задоволенням слухали пісні, що прославляють народження Христа Спасителя, і радували малечу подарунками.

Ганна Козельська.



Казка для дітей

Мабуть найяскравіші дитячі спогади пов'язані із зимовими святами: сніжні забавки, прикрашання ялинки блискучими іграшками, аромат маминого печива з кухні, маленькі подарунки під подушкою...

Складно знайти дитину, яка не любить зимових свят, особливо Різдва. Адже це найчудесніше свято у всьому році. Спостерігаючи за дітьми у храмі, які після служби із захватом розглядають сяючу ялинку та посміхаються Святому Немовляті у вертепі, схованому у хвойних гілочках, мимоволі розумієш, що у дорослому житті діти будуть згадувати ці моменти з ніжністю в серці.

Святкування Різдва не закінчується 7 січня, а продовжується ще тривалий час. Недільного вечора 11 січня юні вихованці недільних шкіл Полтави разом із батьками завітали на Різдвяне свято, організоване спільно центром «Благо» та кліриками храмів міста.

Цей виступ було краще раз побачити, ніж сто разів почути про нього. Проте спробуємо передати свої емоції від побаченого.

Розпочав святкове дійство привітанням дітей та дорослих протоієрей Миколай Довганич.

Одразу відмітимо, що у виступі взяли участь і діти, і дорослі на рівних. Діти — вихованці шкіл при храмах Різдва Пресвятої Богородиці та Свято-Пантелеймонівському — показали театралізовані сценки, вразили чудовим хором співом та розвеселили глядачів запальними танцями. Дорослий колектив складався із молоді центру «Благо» і хористів Різдво-Богородичного та Свято-Пантелеймонівського храмів.

Крізь увесь виступ тонкою ниткою тягнувся сюжет Різдвяної казки лялькового театру, який доповнювали хореографічні номери та спів. Завершилась святкова феєрія незвичайним танком та піснею.

Приносимо окрему подяку адміністрації кафе-бару «Полтавська битва», клірикам та недільним школам храму Різдва Пресвятої Богородиці та Свято-Пантелеймонівського храму, протоієрею Миколаю Довганичу, протоієрею Михайлу Бабичу та благодійникам.

Додамо, що такі ж виступи для дітей відбулися у Полтавському протитуберкульозному диспансері, дитячому відділенні №9 психіатричної лікарні ім. О. Мальцева, гематологічному відділенні дитячої поліклініки в мікрорайоні Левада.

Анна Тягниченко.



Знайомтесь, «Покров»



Напередодні Новорічних і Різдвяних свят в обласній філармонії відбувся перший сольний концерт ансамблю духовних піснеспівів «Покров». У складі колективу шестеро виконавців: Олександр Дубовий, Костянтин Дусенко, Леся Гринчук, Юлія Петренко, Вікторія Кульбашна та Тетяна Дубова (художній керівник ансамблю). До православної спадщини усі ставляться з особливим трепетним почуттям. І з радістю дарують своє мистецтво глядачеві.

Отож, знайомство з ансамблем «Покров» — ще одна слушна нагода, аби поговорити про значення духовної музики у храмі, про те, яким має бути її виконання й сприйняття.

У 2005-му колектив утворився при полтавському храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії. У 2014-му (наприкінці року) презентував полтавцям перший сольний концерт. Між цими подіями у долі ансамблю «Покров» майже десятиліття. Чому так склалося? Художній керівник «Покрова» Тетяна Дубова із відповіддю не поспішає: ансамбль — суто церковне утворення. І не лише тому, що супроводжує співом богослужіння у конкретному храмі. Люди, які стоять на кліросі, в принципі, не можуть бути випадковими. Адже церковний спів — то покликання сердечне. Його першовиток — глибока віра. Століттями це почуття у безперервному живому русі, найвищим втіленням якого є молитовне звернення до Бога.

У різних мистецтвах цей стан виявляє себе по-різному в залежності від особливостей образного бачення. Якщо говорити про музику у православному храмі, то вона народилася як вияв Богоспівкування. Це голос душі. Відтоді, на думку Тетяни Дубової, піснеспіви уособлюють зливу воедино соборну молитву. Прагни, щоб вона була чистою і глибокою, і люди підхоплять її, приймуть у серце. З'явиться внутрішній храм — прихисток чистоти і добра.

«Прихисток чистоти» — визначення ніби абстрактне. Але православна традиція підказує: існують цілком певні складові духовної гармонії душ. Щоб розпізнати їх, музиканти, кожен окремо й усі разом, мають здобути власний досвід спілкування з Господом. Простіше кажучи, мають бути справжніми вірянами. Це — основа. Але існує й інший вимір — оволодіння специфікою музичної образності Православ'я. Про що йдеться? Скажімо, в репертуарі ансамблю «Покров» зібрані твори не менше десятка авторів різних епох і місць: Чайковський і Леонтович, Дилецький і Чесноков, Архангельський і Рахманінов тощо. Усі розповідали про свою любов до Господа, до Богородиці, виявляли радість, скорботу, каяття. Розповідали. І кожен по-різному. Насамкінець, від століття до століття міцнів потужний пласт православної музичної культури. Наскільки він різнобарвний і багатий, може переконатися будь-хто, кому в святкові дні доводиться бути у церквах. Особливо на Різдво Христове і на Пасху.

До речі, саме ці дві, напевно, найважливіші події православного календаря взяли за основу при підготовці першого концерту й учасники «Покрова». Виступ ансамблю, за задумом Тетяни Дубової, — ніби паломництво від однієї святині до іншої. «Отче наш», «Покаяння отверзи ми двери», «Богородице Дево», «Мати Божия», «Единородный Сыне»... Й наприкінці програми — Різдвяні колядки та щедрівки.

То варто повернутися до початку розповіді про концерт ансамблю «Покров». Чому, врешті, його учасники вийшли на сцену? Можна відповісти просто: хотілося поділитися тим світлим почуттям, що його в душах людей народжує православна віра, бо вже самі собою прекрасні гармонії, пробуджені нею, налаштовують на добро. І все ж головна мета виступу — місія, тобто свідомий заклик іти до Бога. Навіть тоді, коли люди, до яких звертаєшся, не у храмі: перший концерт ансамблю «Покров» відбувся в обласній філармонії!

Переконувати можна тільки щирістю. У перекладі на мову духовної музики це означає: тримати висоту молитовного Богоспівкування, доносити правду і велич кожного слова.

Учасниця колективу Леся Гринчук — професійний музикант, художній керівник концертного ансамблю «Чураївна», згадує, як у 1990-ті роки у Полтаві відроджувалися традиції духовного співу. Багато було втрачено за попередні десятиліття. Занепала творчість православних композиторів.

Послухати хор, що співає у храмі, було неможливо. Що казати — скільки взагалі тих храмів лишалося?! Але потреба була! Тим більше, зважте, яке б видатне ім'я у вітчизняній класичній музиці ми не згадали — усі вони причетні до Православ'я: віднаходили у ньому духовну опору і джерело для натхнення. У роки повернення духовного репертуару до концертної діяльності був у Полтаві прекрасний хор-майстер Валерій Сидоров. Більшість учасників ансамблю «Покров» його учні і послідовники. Сидоров ішов від традиції: навчав співати культурно, дослухатися до авторського посилу, розвивав душевну тонкість у сприйнятті й передачі творів православної спадщини.

Чи суперечить це принципам підготовки церковного ансамблю? Запитання риторичне. Бо усе краще, що визначає обличчя сучасного хорового мистецтва, на думку учасника колективу протодіякона Олександра Дубового, прийшло з храму. Багато років отець Олександр бере участь у богослужіннях у Свято-Макаріївському кафедральному соборі. За його спостереженнями, спів у церкві (звісно, якщо він грамотний) навчає людей молитися. Згадайте, якими іноді наші віряни приходять на літургію. З «миру» до храму Божого. Подекуди — із повним безладом у настроях і почуттях. І ось розпочинається служба. Неземна краса світу горнього у звуках, барвах відкривається людям. Вони ніби по-новому починають бачити і чути. Суєтне

відходить. У душах — злагода. І не дай Боже, якась фальш у слові чи співі!..

Про православну традицію ми нерідко говоримо лише у минулому часі. Але вона не є чимось застиглим і скам'янілим. Ритми сучасного життя з його обріями світобачення неминуче приводять до творчого переосмислення усталених зразків. І це — так само православна музика. «Звичайно, існує декілька напрямів пошуку, — зауважує наймолодша учасниця колективу, випускниця факультету композиції Харківської консерваторії Юлія Петренко, — хтось опрацьовує фольклорний матеріал, когось надихає європейська класична спадщина». У репертуарі ансамблю «Покров» є твори наших сучасників Анатолія Гайдена і Володимира Файнера — Різдвяні піснеспіви. Вишукана музика, свіжа й водночас по-справжньому духовна.

Взагалі підбір репертуару — справа копітка. Керівник колективу має враховувати безліч умов, пов'язаних з особливостями духовного служіння й, звісно, виконавськими можливостями учасників. Є, щоправда, й обставина суто різдвяна (перший концерт ансамблю відбувся саме на честь Різдва Христового): хотілося отим піснеспівом об'єднати людей. Нехай відчують тепло і затишок. Ніби усією родиною прийшли до церкви, помолилися Господу і тим же дружнім колом привітали одне одного вдома. Такий от незвичайний концерт!

Людмила Нестуля.

Перед иконой «Христос

В Спасском храме Полтавы есть старинная икона: Христос и перед Ним — Хлеб и Чаша. Письмо отчетливое, образ глубокий и выразительный. Господь смотрит перед Собой, пальцы правой руки собраны в благословляющий жест. Какая-то необычайная сосредоточенность связывает воедино все детали изображения. Выхваченные светом, лик, рука, Хлеб и Чаша напряжены: то, что происходит на наших глазах — самое откровение. И, верится, каждый из нас — перед лицом великой Тайны.

Без сомнения, именно эти ощущения и хотел пробудить в людях автор иконы. Ключ к композиции изображения, его пластическому и цветовому решению, вероятно, в самом священнодействии, то есть в благословении. Автор иконы — мастер из Хомутца Миргородского района Дмитрий Рудыч. Рассказ о нем впереди. Сначала — о происхождении иконописного сюжета: какой момент земной жизни Христа изображен? Попробуем отыскать иконографический исток сюжета. Можно предположить, например, что перед нами эпизод Тайной Вечери, ее духовная кульминация. Помните: «И когда они ели, Иисус взял хлеб и, благословив, преломил и, раздавая ученикам, сказал: примите, ядите: сие есть Тело Мое. И, взяв чашу и благодарив, подал им и сказал: пейте из нее все, ибо сие есть Кровь Моя Нового Завета, за многих изливаемая во оставление грехов» (Мф. 26:26–28). Момент поистине неизреченный — свершается первая Евхаристия. Это подтверждает и подпись под изображением — отрывок из процитированных слов Господа.

Но, может, в основе замысла иконы не один мотив, а несколько? Например, богослужение, связанное с традициями празднования Хлебного Спаса. Название это неканоническое. По сути, сплав местных народных верований и Православия. Как известно, 29 августа отмечается обретение Нерукотворного Образа (Убруса) Господа нашего Иисуса Христа. По хлебоборобскому календарю на это же время приходится сбор урожая. В церквях звонят праздничные колокола. Верующие идут крестным ходом, и впереди шествия — глубоко почитаемый в народе Образ Спаса Нерукотворного. Между тем, достаточно самого беглого взгляда, чтобы увидеть, насколько он отличается от иконы, написанной Д. Рудычем. И вот вывод: каждый из названных образов имеет свое смысловое происхождение и традицию написания.

Итак, «Христос благословляющий». Дмитрий Рудыч действительно обратился к Евангельскому эпизоду о Тайной Вечери. Название, предложенное мастером, фиксирует самый акт пресуществления хлеба и вина в Тело и Кровь Господню. Мы видим самоуглубленный лик Спасителя, жест Его руки будто замер в воздухе... Не покидает ощущение, что все происходящее вне времен. Христос благословляет. И нам, предстоящим, хочется проникнуть в смысл Его духовного завещания. Евангелист повествует о Таинстве, которое Господь установил для Своих учеников — Таинстве Святого Причастия. И, вероятнее всего, именно это предначертание, сила Божьего пророчества и вдохновила иконописца. Кстати, сюжет, представленный Д. И. Рудычем, довольно редкий. Сохранилось несколько его воспроизведений и вариаций, причем, главным образом, в католической традиции у итальянца Карло Дольчи и англичанина Джона Констебла.

Евхаристия, Святое Причастие — одно из величайших церковных Таинств. Хлеб и вино, которые благословляет Христос, прелагаются Духом Святым в истинное Тело и истинную Кровь Господа. Таков начальный момент Евхаристии. «Христос благословляющий» руки Д. Рудыча — иконописное свидетельство этого события. Однако Евхаристия не заканчивается освящением хлеба и вина. За ним, по Божьему установлению, следует само Причастие Святых Даров.



Иконы кисти Дмитрия Рудыча «Взбранной Воеводе победительная» и «Святой великомученик Георгий».

Значение Таинства Евхаристии, впервые совершенного на Тайной Вечери, велико и многообразно. В названии иконы можно обозначить лишь некоторые из его граней: Евхаристия, Трапеза Господня, Бескровная Жертва... Это лишь отдельные из возможных вариантов. Автор иконы сосредоточился на самом освящении Даров, на том, как на глазах учеников Божьих совершается чудо, как из века в век, помимо человеческой воли, происходит предложение хлеба и вина в Тело и Кровь Христовы.

Эпизод, произошедший за несколько часов до Страстей Господних, перекликается с событием, описанным в Евангелии от Иоанна. В Капернаумской синагоге Христос объясняет чудо умножения хлебов в пустыне. Был прежде такой момент, когда Спаситель, видя вокруг Себя тысячи усталых и голодных людей, пятью хлебами накормил всех. Каждый наелся вдоволь, да еще и осталось от остатков этих хлебов двенадцать полных коробов... И вот теперь Господь учит: «Я хлеб живой, сшедший с небес; ядущий хлеб сей будет жить во век; хлеб же, который Я дам, есть Плоть Моя, которую Я отдам за жизнь мира» (Ин. 6:51).

Насыщение пяти тысяч пятью хлебами Христос делает реальной осязаемой иконой. Но иконой того насыщения, которое дает Хлеб, сошедший с Небес, — Сам Сын Божий. Этот образ до сих пор подчеркивается в правиле Православной Церкви совершать литургию на пяти хлебах, связывая чудо в пустыне с Тайной Вечерей — литургией.

Обычные хлеб и вино перед глазами Христа. А становятся необычными. Простые хлеб и вино перед литургией в Таинстве Евхаристии пресуществляются в истинное Тело и Кровь Христа. Поэтому икона «Христос благословляющий» — это и действие, и самый Божественный замысел о людях, о каждом из нас. Возможно, именно это Его послание и пытался постичь мастер из Хомутца, склоняясь перед написанным своей рукой образом Спасителя. А может, по чувству веры своей, подходил ко Господу под благословение. Или, по ответственности особой, истово молился о том, чтобы помогал Христос в богоугодном деле иконописания!..

Историю создания святых образов, завещанных мастером, мы уже не узнаем никогда. Да что там иконы! Ни года рождения, ни точной даты смерти не сохранило время о Дмитрие Рудыче. И тем не менее, его творчество не пропало. Благодаря неравнодушным людям, почти через столетие наследие мастера было обретоно вновь. Об этом в своей книге «Пошуки. Знахідки. Відкриття» рассказывает искусствовед Ким Скалацкий. Изучение творчества Д. И. Рудыча этому названию



Хата иконописца Дмитрия Рудыча в Хомутце.

соответствует в полной мере: и поиски были, и находки, и открытия.

— **Ким Григорьевич, Ваше появление в Хомутце — оно случайно?**

— Конечно, нет. Во-первых, это партийное задание. Удивлены? И тем не менее дважды в год в советское время мне приходилось выезжать в села области по линии политпросвета: выяснять, как понимают сельчане политику партии и правительства. И грешен: боялись меня местные партийцы.

— **Все, что вы сказали, с иконописью никак не вяжется.**

— Согласен. Не вяжется. Потому что главное, ради чего я ездил на проверку политграмоты, колесил по глухим хуторам и селам, это как раз те самые иконы. То, что не было уничтожено в годы тотальной борьбы с «опиумом народа».



Карло Дольчи «Христос, благословляющий хлеб и вино». XVII век. Оригинал в частной коллекции в Великобритании.



Джон Констебл «Христос, освящающий хлеб и вино». 1810 год. Холст находится в коллекции в Нидерландах.

ос благословляющий»



Икона «Христос благословляющий», написанная Дмитрием Рудычем, в иконостасе Спасского храма.

— Не ошибаетесь. Но для меня академическое образование — критерий не основной. От художника ждут другого. И в этом смысле у меня тоже есть наблюдение, и не одно. Очень часто бойкое письмо ученых живописцев оставляет нас равнодушными. Потому что, кроме техники, они ничего не могут предъявить зрителю.

— Противопоставляете профессионалов аматорам?

— Послушайте, мы «о ком — о чем» с вами говорим? Разве не об искусстве, которое почему-то либо трогает нас, либо нет? Дело же не в дипломах. Дмитрия Рудыча давно нет в живых (умер он около 1902 года), а его иконы до сих пор в храмах и музеях. Да, простой человек был и жил в глухой провинции. Но вот мое

впечатление: вхожу в его хату в Хомутце и замираю — передо мной на покутье «Христос благословляющий». В лучах нимба поблескивает огонек лампадки. Чуть печальный строгий лик. И вместе с тем, светлый. Сколько же вложено в это изображение!

— Жаль, что мы не знаем, как выглядел сам художник и что он был за человек. Только произведения и остались.

— Да, но это немало. В 1991 году, на Пасху, в Полтавском художественном музее, где я работал, проходила выставка иконописи XVIII–XIX веков. Там была представлена уникальная икона работы Рудыча «Взбранной Воеводе победительная». Уникальная не только по своим исключительным художественным

качествам, но и по тому, какой редкий сюжет представил мастер. На иконе — Аскольдова Русь, поход Аскольда и Дира на Цареград и чудесное избавление от этого нашествия, дарованное ризою Пресвятой Богородицы. Чтобы взяться за эту историю, воспроизвести ее, нужно было, по крайней мере, знать о ней в изложении святого Нестора Летописца. Так что Рудыч читал и Нестора. Как, уверен, и другие «простые мастера» из Хомутца. И это объяснимо: при каждой хомутецкой церкви были библиотеки и школы, а при Покровской даже женская школа грамоты.

И потом. Сама по себе икона — это тоже документ эпохи. Берем в руки и читаем: кто писал, для кого, какой материал, чья работа... Кстати, заказчиком мог быть не один человек, а целая группа. Например, цех гончаров. Их в Хомутце при жизни Рудыча было человек сто пятьдесят. По их заказу мастер писал иконы для Воскресенской церкви. И еще одна интересная подробность, связанная с работой Дмитрия Ивановича. В Троицкой церкви у гончаров была цеховая икона. Ее содержали сообща. Принимали в цех гончара — он должен был отдавать 3 руб. 50 коп. на лампаду, на украшения для иконы, на ремонт цехового храма. Покровителем гончарского труда считался святитель Николай. Так вот, и его образ был написан тем же Рудычем.

— А чем закончилось Ваше посещение хаты в Хомутце?

— Икону «Христос благословляющий» тогдашняя хозяйка хаты тетка Оксана согласилась передать музею: «Меня не станет — пропадет», — сказала. Так образ, написанный хомутецким мастером, оказался в Полтавском художественном музее.

...Но икону-то я взял, а что делать с ней, было неясно. В те годы иконопись была наглухо заперта в фондах. Если вообще была. И вот, думал я, раздумывал... Зашел как-то в Спасскую церковь. С батюшкой заговорил. А тот сокрушается: иконостас у нас хороший, древний, а местная икона Спасителя сработана наскоро, неумело. Видно, кто-то после войны рисовал вместо прежней: та еще при немцах куда-то исчезла. В общем, отнес я икону Рудыча туда, где ей место.

— Не жалко было расставаться?

— Как не жалко?! Но, знаете, икона как раз подошла к той части иконостаса, куда ее хотели поместить. Как там и была. От сердца отлегло. Будто благословил меня сам Мастер.

Для чего пишутся иконы? Почему ими украшают храмы? Святые образы — свидетельство нашей сопричастности не толь-

ко миру земному, но и небесному. Но прошли тысячелетия, прежде чем истинность и красота духовной жизни стали доступны людям. Благодаря Боговоплощению была открыта новая страница в истории человечества. Заповеданное Спасителем было непостижимо, не укладывалось в привычные правила жизни; приземленный ум противился новым смыслам. Люди ожидали насытиться пищей природною, ради этого пошли за Господом. Практическая польза, корысть были кумирами толпы. Но оказалось, чудо с пятью хлебами, свидетелями которого были тысячи, стало предзнаменованием новых откровений. Христос протянул людям руку в надежде утолить их сердца, дать им радость непреходящую. А они по-прежнему утешались малым.

И тогда Господь произносит: «Я ем хлеб жизни; приходящий ко Мне не будет алкать, и верующий в Меня не будет жаждать никогда» (Ин. 6:48). Хлеб... Это слово понятно всем: знакомый вкус, запах; без хлеба голодная смерть, с хлебом — жизнь.

Все свершается по обетованию Божьему: крестной смертью смерть побеждается. Христос воскресает. Он прокладывает путь ко спасению мира. С Господом и в Господе и мы святые. И, кажется, откройся ему, прими сердцем...

На иконе «Христос благословляющий» запечатлено не только священнодействие. Это видимая ипостась образа. Духовной его сутью является проповедь Святого Причастия. Христос продолжает беседу с учениками и последователями: «Я хлеб живой, сошедший с небес; ядущий хлеб сей будет жить вовек...» (Ин. 6:51). Ткань, живая и немеркнущая ткань Богообщения пульсирует в каждом слове. Говорится о самом насущном — о Хлебе.

Многие свои истины Христос излагает иносказательно. Символическая образность загадок и притч пробуждает воображение слушающих. Жизненные ситуации, понятные каждому, по слову Божьему, обогащаются новыми смыслами, близкими к откровению. Можно им удивляться, поражаться, но не верить нельзя.

Истина о Хлебе проговаривается напрямую: «...и хлеб, его же Аз дам, Плоть Моя есть, юже Аз дам за живот мира» (Ин. 6:51). Духовная пища так же реальна, как хлеб. И так же, как хлеб, может насыщать. До апологии Евхаристии всего шаг. И Христос продолжает: «Аще не съесте Плоти Сына Человеческого, не пиете Крове Его, живота не имате в себе...» (Ин. 6:53). Принять это оказалось не под силу большинству примкнувших. Недоумевали и Иисусовы ученики. Что вкушать? Зачем? Неужели человеческую плоть? Немыслимо!..

Есть тайны, постигаемые только верой. Помните молитву: «Отверзи нам, Боже, уши и очи сердечные»? Благодаря духовному чувствованию душа открывается навстречу Господу. Само же Его принятие — тайна из тайн. Неизреченным смешением Бог соединил Сам с Собой плоть. Ее можно сравнить с раскаленным железом, которое, оставаясь металлом, обнаруживает силу огня. В этом — источник животворения. Зримый его образ был явлен более двух тысячелетий назад. Христос представляет Плоть Свою, Человечество Свое как искупительную жертву за мир. В то же время — это пища, подающая верующим жизнь вечную. Как и питье крови Господней, исполненной Духа Святого. «...примите, ядите: сие есть Тело Мое...» — читаем мы в Евангелии от Матфея. Евхаристия принята. И действием благодати хлеб, на жертвенниках по освящении претворяемый и прилаемый, делается одним и тем же с Телом, сущим на Небесах.

...Таинство Причастия свершится через мгновение. Христос приподнял хлеб. Привычным жестом благословил и замер: это Дары Святые!.. Будет расставание. Но смерть бессильна там, где живит Божий Дух. Воздадим хвалу Ему!

Людмила Нестуля.



й хлеб
еркви
ды).



Караваджо «Ужин в Эммаусе». 1601 год.



Понтормо Якопо «Ужин в Эммаусе». 1525 год.

Великий піст — шлях до Пасхи

Невдовзі починається Великий піст — час покаєння, посиленої молитви, стриманості та духовних подвигів. Свята Церква ще до початку посту готує нас до виходу на цей шлях відповідними піснеспівами. Поетичні слова Постової Тріоди, пояснюючи, що є справжньою суттю цих святих днів, закликають нас: «Світлий день воздержанія настѣ, свѣтлыми лицѣмъ прїидите, оуспѣшимъ... вѣкъ», «Постное время свѣтло начнемъ, къ подвигомъ дѣховнымъ себѣ подложимъ».

Деяким людям незрозуміло, як можна зустрічати піст без скорботи в очах, без сумних зітхань та понурого виразу обличчя. Але людина, що має живий зв'язок із Церквою та її богослужінням, чекає цього періоду з любов'ю та нетерпінням. Вона прагне до посту, як спраглий до джерела в пустелі, як до затишної домівки, де можна знайти тишу і заглибитися у себе, щоб відновити порушену гармонію внутрішнього світу, духовним оком уважно, без зайвого поспіху, подивитися у власне серце і виявити все те, що заважає зростанню у благодаті Божій.

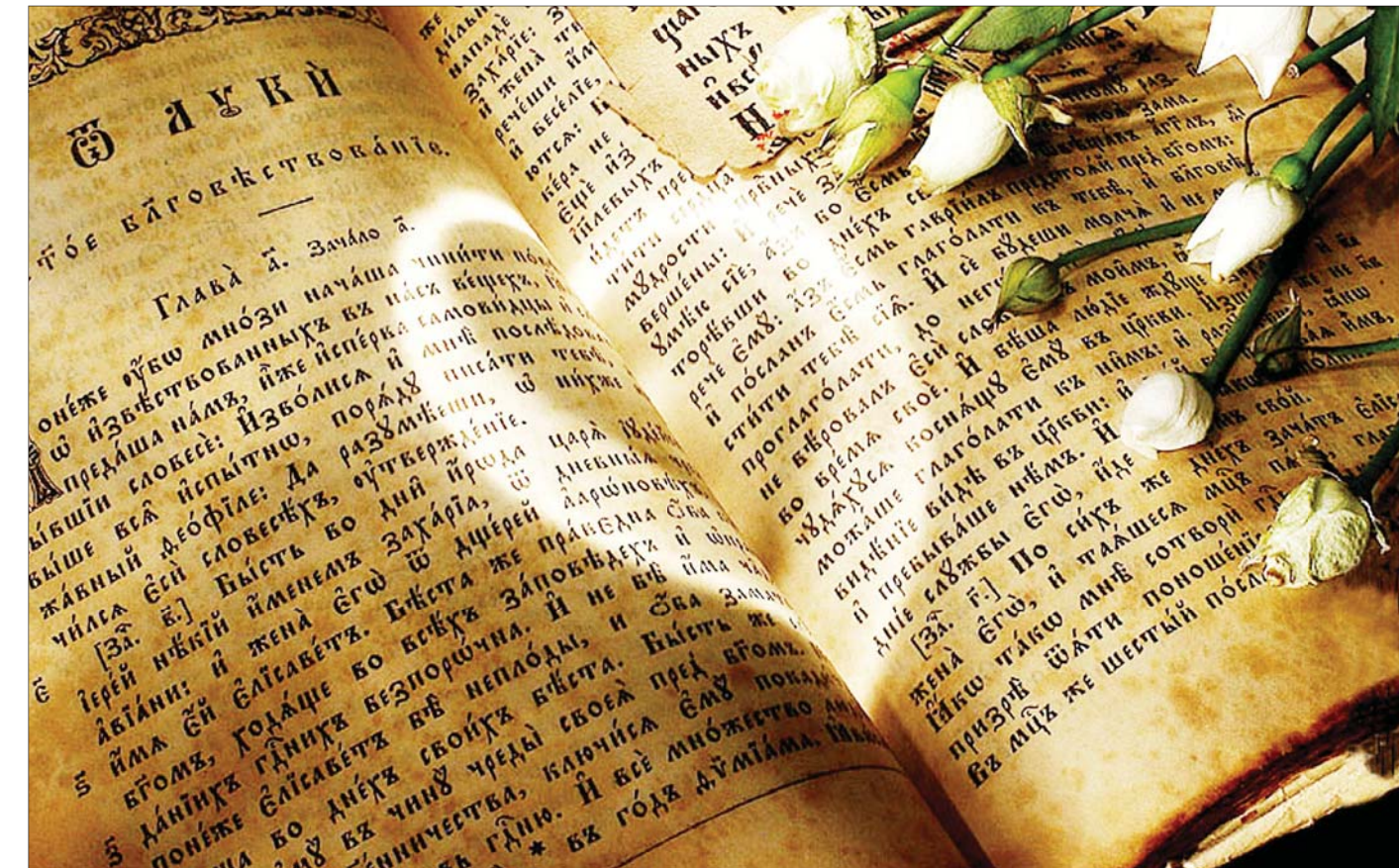
Зовні піст виглядає як добровільне обмеження себе у харчуванні, відмова від багатьох продуктів, що є приємними на смак та поживними для тіла. У знайомому храмі в ці дні все стає незвичним: богослужіння стають довгими, поклони — частими, лунають покаєнні слова та протяжний спів, часто читаються Псалтир та інші книги Старого Завіту, змінюються лампади, колір облачення, яке носить духовенство, і навіть освітлення стає іншим: у храмі панує напівтемрява.

Усе це, здавалося б, має стомлювати тіло і пригнічувати дух людини. І справді, для тих, хто не зрозумів духовної сутності посту, ці сорок днів стають справжнім тягарем. Необхідно проникнути у внутрішній зміст Великого посту, збагнути його високу мету, усвідомити користь, яку отримує від нього душа, полюбити ці незвичні богослужіння — і тоді піст стане бажаним подвигом, що приносить радість і втіху.

Справа в тому, що піст тілесний є лиш засобом, що має сприяти посту духовному. Святитель Іоанн Златоуст говорить: «Хто обмежує піст самою відмовою від їжі, той тяжко ганьбить його. Не самі уста мають поститися, — ні, нехай постяться і око, і слух, і руки, і ноги, і все наше тіло». Як бачимо, справжній піст є духовним і полягає у відмові від гріха, в обмеженні лихих пражнень. Людина не може служити Господу, якщо буде суворо виконувати всі правила посту щодо їжі, залишаючись водночас нестриманою в усьому іншому.

Що цінного в тому, що людина буде боятися навіть скуштувати скоромної страви, з'їдаючи в той же самий час гнівом та ненавистю душу брата свого? Яка користь від посту тому, чий очі будуть засліплені заздрістю та жадібністю, чий вуха будуть насолоджуватися слуханням звабливого та гріховного чи просто суєтного? Нема користі від посту людині, поки язик її не перестане осуджувати та лаяти, говорити неправду та наклепи на ближнього, поки розум її заповнений помислами гордості та злопам'ятності, поки руки тягнуться до лиходійства, поки ноги прямують до ганебних справ, поки в серці гніздиться нечистота.

Святитель Василій Великий каже: «Хто відмовляється від їжі, а поводиться погано, той подібний до диявола, котрий, хоч і нічого не їсть, однак не



перестає грішити». Блаженний Ієронім Стридонський запитує: «Навіщо тіло худне без їжі, якщо дух насичується гордістю? Яку похвалу заслужимо блідістю від посту, якщо стаємо синіми від заздрості?»

Отже, справжній піст є духовним. І полягає він не в обмеженнях у харчуванні, не у зміні раціону, а у зміні способу життя, у відмові від гріха. І якщо християнин усвідомив цю духовну, внутрішню сутність посту, визначив її як мету своїх подвигів, то і зовнішній, тілесний піст буде необхідним і корисним як засіб для подолання гріховної чуттєвості та душевної неврівноваженості. Адже нестриманість у харчуванні, надмірне споживання їжі та напоїв можуть стати причиною духовної загибелі, оскільки людина втрачає здатність чинити опір гріховним прагненням, а стриманість та помірність сприяють серйозним роздумам, абстрагуванню від усього земного та наближенню у молитві до небесної реальності.

З Євангелія ми знаємо, що справжній піст несумісний з бажанням виставити напоказ свій подвиг для того, щоб похвалитися ним перед людьми. Спаситель під час Свого земного служіння учив: «Коли поститесь, не будьте сумними, як лицеміри, бо вони роблять понурими свої обличчя, щоб показати перед людьми, що вони постяться... А ти, коли постишся... умий обличчя твоє, щоб показати, що ти постишся, не перед людьми, а перед Отцем Твоїм» (Мф. 6:16–18).

Марнославність та нещирість несуть у собі страшне зло. Як черв'як часто виїдає всю серцевину плоду, залишаючи непошкодженою тільки зовнішню оболонку, так і прагнення похвалитися перед людьми своїм постом знецінює всі подвиги. Щоб запобігти цьому, Господь заповідає знищити сам корінь зла, котрий полягає у пошуках людської похвали. Піст, як і всі свої чесноти, потрібно не виставляти напоказ, а, навпаки, приховувати від людського ока, тримати в таємниці.

Церква не встановлює однозначних меж тілесного посту, надаючи кожному можливість вибрати ту міру, яка відповідає його силам. Крайнощі є шкідливими в будь-якій справі, і як надмірність у споживанні страв робить людину слабкою, так і занадто суворий піст знесилює її і тілесно, і духовно. Існує певний зразок (котрий далеко не всім

під силу), відображений у церковному уставі, проте слід чітко усвідомлювати: він не є самоціллю. Подвиг полягає не в тому, щоб суворо дотримуватися уставних норм, а в тому, щоб ми, в міру своїх сил керуючись цими нормами, наповнювали свої серця благодаттю Духа Святого, плодом якої є любов. А любов вища за устав.

У «Достопам'ятних сказаннях» є така історія. Подвижники, зустрівшись, питали один одного про подвиги. Один сказав: «Мене сонце ніколи не бачило за трапезою» (тобто він удень нічого не їв, аж поки не наставав вечір). Другий сказав: «А мене сонце ніколи не бачило у гніві». Очевидно, що у другому випадку досягнута більш висока мета, ніж у першому, оскільки піст має пригнічувати страсті, а не тіло. І якщо людина моритиме себе постом, будучи від голоду роздратованою, впертою чи понурою, то такий піст не буде приємним Богу, бо відмова від їжі — не чеснота сама по собі, а тільки засіб, що має призводити до спокою душі та чистоти серця.

З епохи Старого Завіту до нас доноситься сповнений натхнення від Святого Духа голос пророка Ісаї, котрий майже три тисячі років тому дорікав тим, котрі, дотримуючись посту, ходили схиливши голову та одягалися в лахміття, але не припиняли сварок між собою. Ще тоді його вустами Сам Господь сказав: «Ось піст, який Я вибрав: зніми кайдани неправди, розв'яжи пута ярма і пригнічених відпусти на волю... розділи з голодним хліб твій і бідних, що не мають притулку, введи в дім; коли побачиш роздітого, одягни його, і від родича твого не ховайся» (Іс. 58:6–7).

Як бачимо, справи добра та милосердя — ось справжні прояви посту, про які ми маємо дбати, якщо бажаємо служити Господу. Будучи стриманими в їжі, ми повинні утримуватися від гніву, злоби та сварок. Ми маємо бути поблажливими та миролюбними, маємо прощати тим, хто нас кривдить, говорить щось неприємне чи недоброязичливо ставиться до нас. Наш християнський обов'язок — відмовитися від намірів помститися, поступившись себелюбством заради збереження миру і загального спокою.

Такий піст буде сильною зброєю проти диявола і дієвим засобом для нашого спасіння. Святитель Димитрій

Ростовський порівнює його з драбиною, котра може привести людину на небо. Драбина має дві сторони, на котрі спираються шаблі, й піст повинен мати дві сторони — тілесну та духовну — згідно з природою людини. Драбина з однією опорою не може бути стійкою, і кожен, хто стане на неї, упаде. Так само піст, що базується тільки на харчових обмеженнях, буде не корисним, а шкідливим. Йому необхідна друга опора — духовна складова. Тільки за її наявності будуть непохитними шаблі християнського життя — смирення, покаєння, лагідність, правда, милосердя, чистота серця та мир — по котрих людина підніметься до висоти моральної досконалості, любові та єдності з Богом.

Великий піст — шлях духовного підйому. Ці сорок днів ведуть нас до світлого дня Христового Воскресіння, немов сорок сходинок. Долаючи їх, ми маємо підготувати своє серце до переживання хвилюючих подій Страсного тижня і сприйняття Пасхальної радості. Цьому нас навчають не лише Священне Писання, творіння святих отців та досвід церковного життя, а й природні цикли. Пасху ми святкуємо навесні, і в цей час сама природа, сповнена життєвими соками, своїм цвітінням славить Воскресіння свого Творця і нашого Спасителя. А Великий піст — період очікування весни та її початок. У цей час, коли ще все вкрито снігом та кригою, у повітрі відчувається подих життєвих сил, і здається, що пахне весною. Перед цим запахом відступає холод, що скував зимовим сном усе довкола. З кожним днем стає тепліше, і розтає сніг, зникають льодяні покрови, пробуджується життя. Те ж саме має відбуватися і з людиною під час Великого посту: душа під дією духовних подвигів має скинути з себе холодні покрови гріха і звільнитися від того оціпеніння, яким скувала її духовна бездіяльність. Серце, що стало черствим від егоїзму та байдужості до ближніх, має відтанути, зігрітися гарячими сльозами покаєння, щоб сприйняти насіння Христової любові та правди. І тоді, коли настане Свята Пасха — весна для душ людських, — людина буде цвісти, мов пишний сад, квітами духовних чеснот, і в очах її буде сяяти радість світлого Христового Воскресіння.

Священник
Сергій Антонюк.

П'яте Євангеліє

П'ять років минуло відтоді, коли християни востаннє вклонилися одній із найзагадковіших святинь християнського світу — Туринській Плащаниці. Зазвичай інтервал у відкритті великої християнської святині для паломництва — 25 років, але не існує правил без винятків. Такий виняток робився в 2000-му і буде зроблено в цьому, 2015, році. З квітня по червень богомольці всіх конфесій зможуть прикластися до Плащаниці, в яку був загорнутий знятий з хреста Господь наш Ісус Христос і на якій тіло Його відбилося надприродним способом.

Про Плащаницю Христа нам оповідають усі чотири канонічні Євангелія. Так, у Євангелії від Марка читаємо: «прийшов Йосиф із Аримафеї, знаний радник, що й сам сподівався Царства Божого, наважився ввійти до Пілата і просив тіла Ісусового. Пілат же здивувався, що Він уже вмер, і покликавши сотника, запитав його, чи давно вже помер. І, дізнавшись від сотника, віддав тіло Йосифові. Він, купивши плащаницю та знявши Його, обгорнув плащаницею, і поклав Його в гробі, що в скелі був висічений, і привалив камінь до могильних дверей» (Мк. 15:43–46).

На Заході поширена думка, що на цьому Євангельському факті чіткі свідчення про існування «святого савана» надовго обриваються і лише з 1353 року святиня знов виходить на історичну арену.

Але у Візантії про Плащаницю знали, її шанували. Про це свідчать історичні документи і Священне Передання — живий голос Церкви.

Про те, що Плащаниця не загинула за Понтія Пілата, ми дізнаємося зокрема з апокрифів другого століття — «Євангелія від Євреїв» і «Таємниці днів Спасителя», а також з оповіді IV століття про святу рівноапостольну Ніну, просвітительку Грузії.

Після того як учні Христа знайшли Плащаницю Пасхального ранку 30 року у гробі, вони її забрали і заховали. Ймовірно місцями могли бути кімната, в якій Христос являвся апостолам, чи дім Марії, матері апостола Марка. Потім святиня якийсь час зберігалася у святого апостола Петра й передавалася від учня до учня. Згодом, із посиленням гонін на християн і виходом їх із Єрусалима, святиню перенесли в Едессу — столицю маленької держави Асраена в Месопотамії, де надійно заховали, замурувавши в ніші міських воріт. Цікаво відмітити, що саме Едесса вперше у світі, задовго до римського імператора Константина, в 170 році офіційно прийняла християнство.

У творах доконстантинівської епохи Плащаниця практично не згадується, ймовірно, через те, що відомості про цю надто велику святиню могли б послужити приводом для пошуків її і знищення римською язичницькою владою. Коли ж така загроза минула й християнство восторжествувало, Поховальні Ризи Господа стали надбанням християнського світу, згадки про них доволі численні. Ось що пише з цього приводу протоієрей Гліб Калєда.



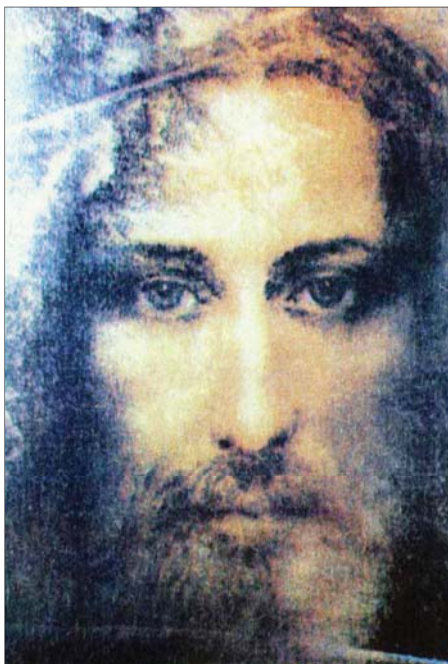
Лик Христа на Святій Плащаниці.

«Відомо, що сестра імператора Феодосія II свята Пульхерія в 436 році помістила Плащаницю Христа в базиліку Пресвятої Богородиці у Влахерні, поблизу Константинополя. Про Святу Плащаницю згадує у своєму листі святитель Браулін, єпископ Сарагоський. У 640 році Арнульф, єпископ Галльський, в описі свого паломництва до Єрусалима згадує святиню і наводить її точні розміри. Про перебування Святої Плащаниці в Єрусалимі в перших роках IX століття свідчить Єпифаній Монако. Повернення Святої Плащаниці з Константинополя в Єрусалим в VII столітті пов'язано, очевидно, з розвитком у Візантії іконоборства (635–850 роки) і небезпекою її знищення.

В кінці XI століття знову надходять відомості про Святу Плащаницю з Константинополя. Імператор Алексій Комнін у листі до Роберта Фландрського згадує, що «серед найбільш коштовних реліквій Спасителя у нього знаходяться Похоронні Полотна, знайдені в Гробі після Воскресіння». Згадка про «закривавлену Плащаницю Христову» є і в «Каталозі Царгородських Реліквій» настоятеля ісландського монастиря Миколая Сомундарсена за 1137 рік. За свідченням єпископа Вільгельма Тірського, в 1171 році імператор Мануїл Комнін показував йому і королю Єрусалимському Аморіну I Святу Плащаницю Христову, що зберігалася тоді в базиліці Буклеона в Константинополі.

Особливу цінність має повідомлення Миколая Мазарита, який врятував Святу Плащаницю від вогню під час бунту імператорської гвардії в 1201 році: «Похоронні Ризи Господні. Вони з полотна і ще пахнуть помазанням; вони воспротивилися розкладанню тому, що закривали і одягали наге, миррою осипане, Тіло Нескінченного в смерті». Мазарита вразило те, що Христос на Плащаниці абсолютно нагий — такої вольності не міг собі дозволити жоден християнський художник.

Свідectво про зникнення Плащаниці з Константинополя під час розгрому



Реконструкція Ликів з Плащаниці.

міста в 1204 році хрестоносцями залишив літописець IV Хрестового походу Роберт де Кларі: «І серед інших був монастир, відомий під ім'ям Пресвятої Діви Марії Влахернської, де зберігалася Плащаниця, якою наш Господь був огорнутий. Щоп'ятниці ця Плащаниця виносилася і піднімалася для поклоніння так добре, що було можливо бачити Лик нашого Господа, і ніхто, чи то грек, чи франк, далі не знав, що сталося з цією Плащаницею після розгрому і розкрадання міста»».

У подальшому Плащаниця з'являється вже на теренах Європи. Там її сліди час від часу губляться, потім знов виринають, реліквію то визнають справжньою, то оголошують підробкою і копією...

Історію публічного виставлення святині пов'язують із французом графом Жоффруа де Шарні. Є припущення, що Плащаниця потрапила до нього від родича, глави орденів тамплієрів Нормандії. З середини XIV століття святиню виставили для поклоніння в церкві в селі Ліре в Шампані, якою володіла родина де Шарні. Наступним власником і зберігачем святині став Савойський дім, із яким родинними узами були пов'язані де Шарні. У XV столітті герцогство Савойське складалося з франкомовного графства Савойя, що простяглося до Женевського озера, та італомовного княжества Пьемонт (із містом Турином), що тягнулося до Рів'єри Лігурійського моря. Савойський дім був багатий і впливовий, релігійний і тісно пов'язаний з Церквою. Постійним місцем зберігання Плащаниці була каплиця герцогського замку Сант-Шапель де Шамбері. У XVI столітті каплиця згоріла, але Плащаниця вціліла. Срібна скринька з реліквією так розжарилася у вогні, що краплі розплавленого металу наскрізь пропалили складене в 48 шарів полотно. Його окропили водою, яка залишила сліди, утворивши ореол навколо пропалин. Черниці ордену кларисс відреставрували Плащаницю: пришили 22 латочки з вівтарної скатертини, зміцнили

Плащаницю, підшивши з внутрішньої сторони небіленим голландським полотном. Крім того, черниці склали докладний опис реліквії, в якому зокрема говорилося: «Коли Плащаниця була розкладена на... полотні, ми побачили знизу рани так, як ніби дивилися на них через віконне скло».

Коли у 1578 році на поклоніння Святій Плащаниці вирушив архієпископ Міланський Карл Боромей, дуже шанований у народі, святиню винесли з Шамбері йому назустріч у Турин — тодішню столицю Савойського герцогства. Відтоді і донині Плащаниця Господня перебуває в цьому північно-італійському місті, в соборі Іоанна Хрестителя.

Вченим кілька разів було дозволено дослідити Плащаницю сучасними науковими методами. Вони зробили два основних висновки: образ Людини на Полотні — результат дегідратації лляної тканини, тобто опік; кров на Полотні — справжня людська кров, причому потрапила вона на тканину до того, як на ній з'явився відбиток.

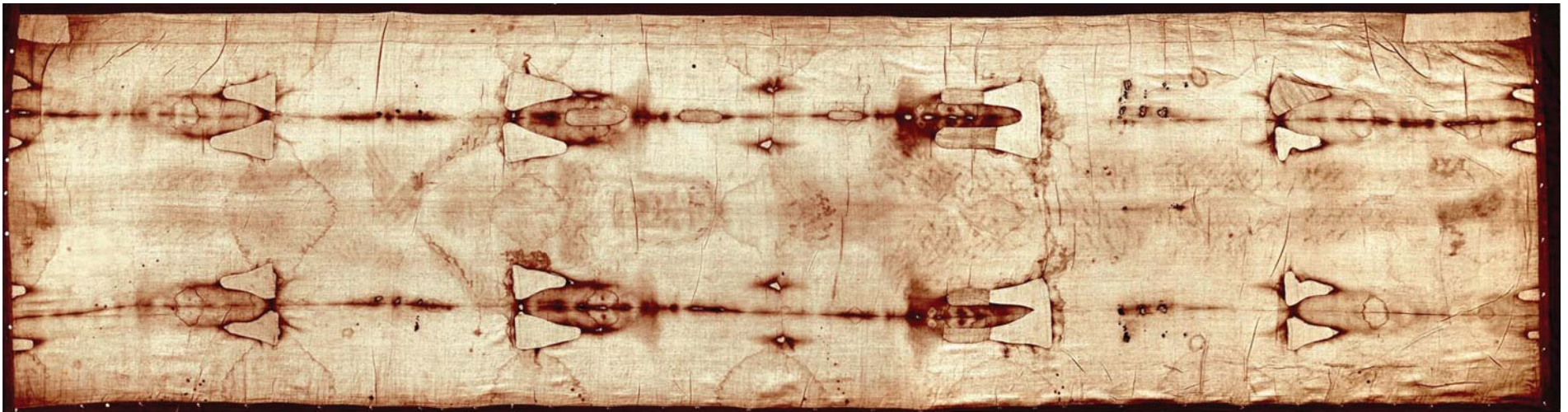
Крім того, для фізиків, біохіміків, криміналістів, медичних експертів Плащаниця стала певним сувоєм, що розповідає про страту Сина Божого. В Євангеліях згадується, що Син Людський до Свого розп'яття був підданий бичуванню, Плащаниця ж «описує», наскільки жорстоким воно було. Воїнів, які бичували Спасителя, було двоє, їхні бичі мали металеві наконечники, традиційні для римської армії. Ударів було не менше сорока, і вони покривали всю спину, груди і ноги. З Євангелій знаємо, що мучителі поклали терновий вінець на голову Ісуса Христа, але про те, що це був не тільки спосіб приниження, а продовження тортури, також дізнаємося з відбитку на Плащаниці: міцні шипи тернового вінця прокололи судини на голові, й кров рясно стікала по волоссю і обличчю Ісуса Христа.

«Оповідас» Плащаниця і про шлях Спасителя до Голгофи: Господь ніс на Собі не весь хрест, а тільки одну поперечину хреста, від якої залишилася широка відмітина на правому плечі. До неї були прив'язані Його руки, мотузкою ця перекладина була прив'язана й до ноги. Тому Господь зі своєю ношею падав не так, як зазвичай зображують — на коліна, під вагою хреста, Він падав долілиць з висоти Свого зросту, бо не міг поставити перед собою рук. На підтвердження цього на відбитках колін видно, що були забої. На лівому коліні поріз від повторних падінь. Але лице розбите не сильно — напевно, ангели підтримували свого Творця.

Не без Промислу Божого Плащаниця Христа збереглася до нашого раціонального XXI століття. Вона стала свого роду «п'ятим Євангелієм» для тих, хто не може повірити, якщо не побачить.

Вклонитися «безсловесному свідку Страстей Христових» з ласки Божої можна буде з квітня по червень цього року в капеллі Плащаниці собору Іоанна Хрестителя в Турині.

Підготував Олексій Ролік.



Свята Плащаниця.

Священное Писание в камне

Продолжение. Начало в №9–11.

Ранние христианские храмы I–IV веков

После распятия Господа нашего Иисуса Христа, Его Воскресения и Вознесения и сошествия Святого Духа Утешителя на апостолов проповедь христианства зазвучала во весь голос. Сначала в Иерусалиме и в целом в Палестине, а затем и в странах рассеяния евреев. Последнему обстоятельству способствовали гонения, воздвигнутые на Церковь апостольского века сначала иудеями, потом и римлянами, а также в незначительной степени гонения римлян против восставших в 66 году по Р. Х. иудеев и сожжение в 70 году Иерусалима. Разрушение Иерусалимского храма при этом было воспринято первыми христианами как знак окончания эры ветхозаветной религии. Не только апостолы по выпавшему им жребию, но теперь и покинувшие Иерусалим другие их собратья понесли Слово Божие в мир.

Первыми местами проповеди о распятии и Воскресшем Мессии, помимо Иерусалимского храма до его разрушения, были молитвенные дома иудеев — синагоги, создававшиеся иудеями повсюду, где они расселялись — на родине и за ее пределами, во всех странах огромной Римской империи. Местами же молитвенных собраний христиан служили, как правило, частные дома единоверцев либо другие удобные для этого помещения. Вспомним из Деяний святых апостолов (19:8–10) упоминание о «школе Тиранна» в Эфесе, где проповедовал апостол Павел (греческим словом «школа» называли объединения философов и места их собраний).

Вскоре последовавшие жестокие гонения язычников на христиан, продолжавшиеся в течение I–III веков, заставили последних спуститься в катакомбы — особые подземелья, вырытые для погребения умерших. Обычай хоронить покойников в катакомбах был широко распространен в древности как на востоке, так и на западе. По римским же законам места погребений признавались неприкосновенными, к тому же допускалось существование погребальных обществ, которые имели права на могилах своих сочленов устраивать собрания и даже отправлять свой религиозный культ. Христиане, разумеется, воспользовались этой законодательной нишей. В катакомбах они устраивали небольшие подземные храмы — **крипты** и **капеллы**, здесь служили литургии по чину святых апостолов Иакова и Марка.

Древнехристианские катакомбы сохранились в Александрии (Египет), Кирене (современная Ливия), на греческом острове Милос, на территории Италии — в Сицилии и Риме.

В катакомбных храмах уже угадываются черты будущего храмостроительства. Их пространство организуется прежде всего как литургическое, где община собирается вокруг Евхаристического Таинства. Так, в крипте наряду со многими захоронениями был погребен мученик. Его могилу помещали у стены в саркофаге и часто оформляли нишей с колоннами, поддерживающими фронтоном. На крышке саркофага можно было совершать литургию, например, в дни памяти мученика. Капелла — собственно подземная часовня, часто располагающаяся, кроме основного, и дополнительными помещениями, например, для оглашенных. В алтарных апсидах храмов высекались сидения для епископов с боковыми сидениями для пресвитеров.

Впрочем, следует заметить, что в христианской архитектуре и искусстве использовали и прежде накопленный человечеством опыт. На краю Рима, около ворот, носивших название Porta Маджоре, в 1917 году был открыт подземный храм-базилика, высеченный в толще грунтового туфа. Еще не будучи закончена, она была засыпана, на стенах ее сохранились росписи. Храм относят к 50-м годам по Р. Х., к периоду правления императора Клавдия, и предполагают, что раньше его использовали приверженцы одной из языческих сект. Пространство храма размером 12х9 м разделено на три нефа двумя рядами массивных опорных столбов, по три с каждой стороны. Столбы венчаются высоко поднятым арочным цилиндрическим сводом. Полукруглая апсида, тоже под полукуполом-сводом, завершает средний неф — в христианских храмах эта часть служит алтарем. К столбам выступает и почти с ними соприкасается преграда — в процессе развития она стала алтарной, то есть это зачаточная стадия иконостаса. Небольшое, 4х4 м, квадратное помещение перед входом в храм, напоминает притвор, отверстие в его перекрытии — люминарий — соединяло катакомбы с внешним миром и обеспечивало светом. Это уникальное сооружение является предшественником соответствующего типа первых христианских храмов, в частности христианских базилик.

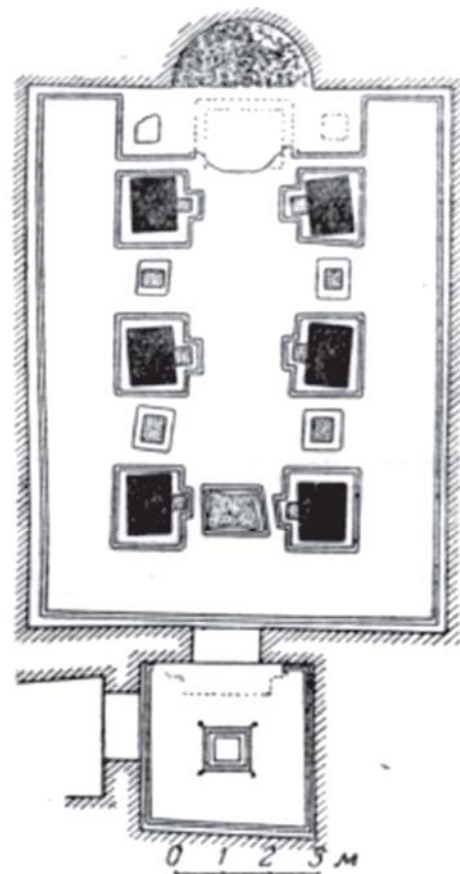
Отводили под места богослужебных собраний христиан и базиликальные в плане трапезные помещения в домах — **икосы**, иногда богато украшенные двумя рядами колонн; при этом средний пролет (неф) был шире и выше боковых. Возле икосов находились бассейны, окаймленные стенами и колоннами под открытым небом, так называемые **перистилы**. Они могли служить крестериями (местом крещения) для новообращенных. Так последовательно развивалась архитектурно-художественная

композиция храмов, подчиняя своему назначению интерьеры гражданских зданий, бывшие до этого жилыми помещениями.

Миланским эдиктом святого равноапостольного царя Константина Великого в 313 году было легализовано христианство и прекращены гонения, наступает эпоха христианского храмового зодчества. Основным типом храма становится христианская **базилика**. Она отличалась от современных ей позднеримских общественных зданий легкостью архитектурных форм, олицетворяющих идеальный горный мир. Этому отчасти помогал и сам по себе быстрый способ возведения храмов в то время. Христиане также приспособляли для своих богослужений и старые языческие базилики.

Первоначально храмы не были ориентированы обязательно на восток. Но вот «Апостольские Постановления» уже непосредственно указывают: «здание да будет продолговатое, обращено на восток, с притворами по обеим сторонам...», «подобно кораблю».

Наряду с базиликами появляются и небольшие сооружения погребального характера, как правило, круглой формы (ротонды) — **мемории**, или **мартирии**. Их возводили над могилами святых апостолов и мучеников, престолом храма служила могила святого (впоследствии это продолжилось в традиции закладывать частицы мощей святых в основание храмов). Пример такого храма — мартирий священномученика Поликарпа Смирнского, ученика святого апостола Иоанна Богослова. Но мартирии не подходили для общественного богослужения. Иногда их достраивали в базилики. Знаменитая базилика святого апостола Иоанна Богослова в Эфесе поставлена была на месте мартирия (к сожалению, после 1304 года превращена в мечеть). Перед алтарем храма, над крестообразной по форме могилой, вырубленной, по пре-



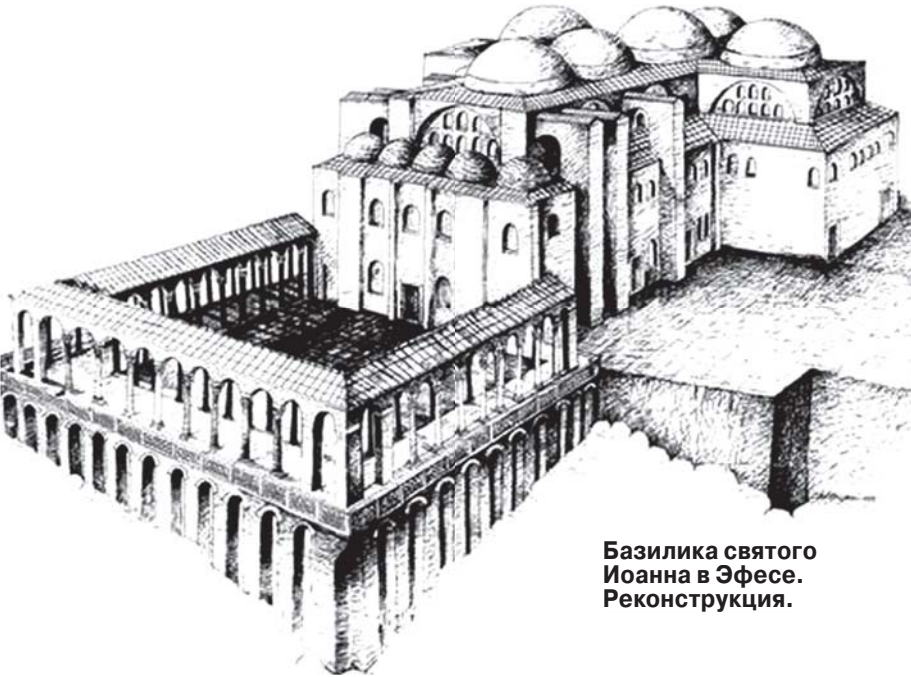
План подземной базилики около Porta Маджоре в Риме (середина I века н. э.).

данию, самым Апостолом любви, был, воздвигнут **киворий** — сень, поддерживаемая колоннами, место особых торжеств.

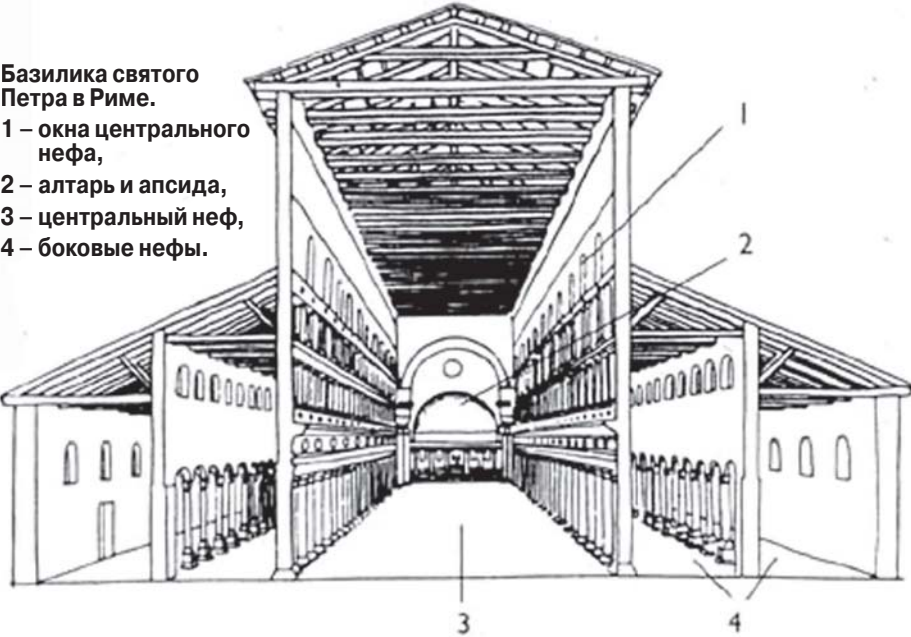
В 1998 году, в ходе археологических раскопок, проводимых в иорданском городе Акаба, обнаружена древнейшая христианская храмовая постройка, специально предназначенная для богослужения. По мнению ученых, церковь была заложена в конце III века, т. е. в конце того периода, когда христианское богослужение еще совершалось в обычных жилых домах или катакомбах-кладбищах.



Римские катакомбы.



Базиліка святого Іоанна в Ефесі. Реконструкція.



Базиліка святого Петра в Римі.
1 – окна центрального нефа,
2 – алтарь и апсида,
3 – центральный неф,
4 – боковые нефы.

Само слово «храм» вошло в употребление у христиан не ранее IV века, т. к. оно долго вызывало недоверие в связи с тем, что так называли свои идольские капища язычники. Новым пониманием храма и была обусловлена его образность.

Христианский храм мыслился не жилищем Бога, а домом молитвы. «Не написано ли, что дом Мой домом молитвы наречется для всех народов?» (Мк. 11:17; Лк. 19:46). Каждая часть храма имела уже тогда, у древних христиан, определенную меру сакральной ценности, увеличивающуюся с приближением к алтарю.

Западная часть храма — это своего рода **место приготовления**. В раннехристианских храмах здесь перед входом устанавливались источники для омовения ног (фиалы) как «символы святого очищения», далее в **нартексе** (притворе) отводилось место для оглашенных (приготавливаемых к крещению).

Тут же иногда устраивались крещальни (**баптистерии**). Далее к востоку в **наосе** (или **ораториуме**, главным образом в боковых нефах храма) было помещение для верных (крещенных, церковных прихожан храма). Недаром продольный неф базилики называется «кораблем». Форма церкви — подобие корабля — символизирует, что через море жизни может провести нас в Небесное Пристанище только Церковь. Ритм длинных рядов колонн базилики — символ пути ко спасению.

Наос базилики — это «наш мир» (Вселенная). **Алтарь** («высокий жертвенник» или «жертвенник на высоте») богослужения размещались и росписи: от изображений ветхозаветных сцен в нартексе — к христологическому циклу в наосе.

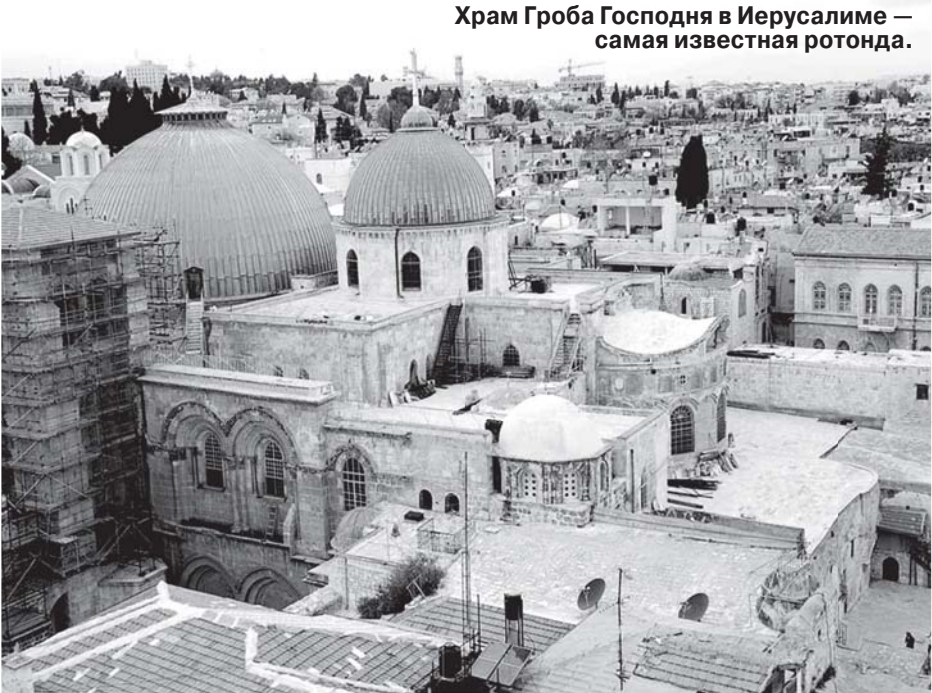
Первые росписи в храмах — это эпизоды от сотворения человека до истории Давида. В таких росписях выдвигался на первый план исторический аспект богослужения. В росписях же храмов V века акцентировалось внимание на пространственной структуре мироздания. Крест на фоне звездного неба производил впечатление безграничного космоса (как в храме святого Виталия в Равенне 526–547 годов).

В купольной мозаике баптистерия в центре видим изображение Крещения Христа, а вокруг — апостолов, разнесших Его благодать по всему миру.

Храм — «объемлющее изображение того, что находится превыше небесного свода». Так писал церковный историк III — середины IV века Евсевий Кесарийский. Итак, христианский храм развивался сообразно развитию богослужения, в меру того, как росла и ширилась Церковь Христова, в каждой земле и стране приобретая свои характерные черты и все глубже постигая символику и спасительный замысел Божий о человеке, так ярко воплощенный в каменном богословии — церковной архитектуре.



Могила Иоанна Богослова.



Храм Гроба Господня в Иерусалиме — самая известная ротонда.

Основные типы православного храма

Ротонда (III–IV, VII–XII века): небольшое круглое сооружение, как правило, погребального типа (мемории, мартирии) над могилами святых апостолов и мучеников. Могла иметь одну (в центре) или несколько колонн-опор по кругу. Перекрывалась одним куполом. Могила святого часто служила престолом алтаря. Иногда ротонда имела небольшую пристройку вроде притвора или выраженную апсиду алтаря.

Базиліка (IV–VI века): средних и больших размеров вытянутое прямоугольное сооружение, разделенное галереями колонн на три либо пять нефов, центральный, как правило, самый высокий. Имела внутреннее (алтарное) полукружие или внешнее (алтарную апсиду), также ризницу (дьяконик) и паномарку (протезис); нартекс (притвор) и атриум (внутренний двор, окруженный галереями колонн в центре с фиалом для омовения). Купола не имела, лишь скатную крышу. Позднее стали устраивать на втором этаже хоры.

Центрально-купольный храм (VI–VIII века): средних и больших размеров сооружение, которое перекрывалось большим куполом на низком барабане с множеством окон, опирающимся на своды-паруса, на подпружные арки и мощные колонны, что создавало эффект расширения внутреннего пространства и «парящего купола». Храм имел притвор и иногда атриум с галереей колонн и фиалом для омовения (как в базилике). Внутри храма устраивались на втором этаже обширные хоры. Алтарная часть в виде апсид с ризницей и паномаркой.

Крестово-купольный храм (VIII–XX века): маленьких, средних или больших размеров сооружение. Состоит из трех и более нефов, разделенных с помощью колоннад. Центральная подкупольная часть храма разделяется на ветви архитектурного креста, где в центре находится главный купол, опирающийся на четыре опоры при помощи парусов и подпружных арок. Иногда план храма приобретал форму креста. Имеет три основных части: притвор, храм и алтарь с ризницей и паномаркой. Перекрывается крестовыми или цилиндрическими сводами, имеет 1–5 и более куполов на высоком барабане с узкими арочными окнами.

Крестово-купольная система самая распространенная в Православии. Она развивалась несколько столетий, приобретая все более сложные варианты, одеваясь сообразно различным стилистическим направлениям и веяниям.

и **верхние части стен** — это «Небесное Царство», куда Христос, вознесшись, первый из всех вошел.

Воплощая собой образ мира, христианский храм был тогда, прежде всего, Храмом. Если в материальном своем качестве он служил «видимым посредством» для проявления Божественной силы и для общения с Богом, то в духовном качестве это «видимое посредство» было проводником для человека благодати Божией.

«Литургия создает храм». Литургия предполагала продольное пространство. Например, в IV веке при входе патриарха (или императора) в храм обряд встречи происходил в нартексе перед Царскими вратами. Здесь же совершалась короткая служба. Только после этого вся процессия торжественно шествовала к алтарю.

Литургия очень рано разделилась на литургию оглашенных и литургию верных. Перед началом литургии верных оглашенные должны покинуть храм. Продольная форма храма была и здесь наиболее подходящей.

Все богослужение несет линейно-исторический характер, соответственно развивалась и служба. Вечерня и утренняя во всеобщем бдении символизируют стремление человечества ко спасению и ожиданию Мессии в Ветхом Завете, явление Христа в мир, Его проповедь, великие деяния, чудеса, распятие, смерть, Воскресение и Вознесение. В соответствии с развитием

богослужения размещались и росписи: от изображений ветхозаветных сцен в нартексе — к христологическому циклу в наосе.

Первые росписи в храмах — это эпизоды от сотворения человека до истории Давида. В таких росписях выдвигался на первый план исторический аспект богослужения. В росписях же храмов V века акцентировалось внимание на пространственной структуре мироздания. Крест на фоне звездного неба производил впечатление безграничного космоса (как в храме святого Виталия в Равенне 526–547 годов).

В купольной мозаике баптистерия в центре видим изображение Крещения Христа, а вокруг — апостолов, разнесших Его благодать по всему миру.

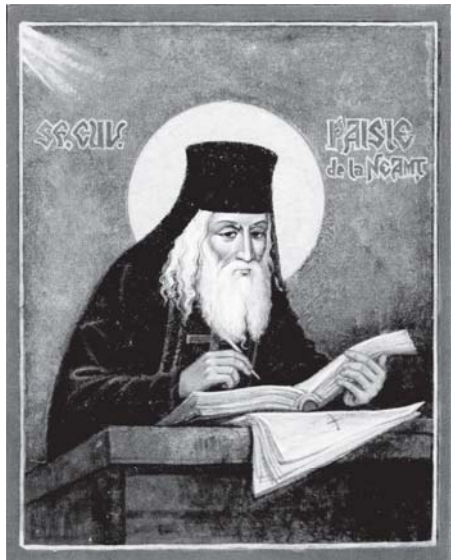
Храм — «объемлющее изображение того, что находится превыше небесного свода». Так писал церковный историк III — середины IV века Евсевий Кесарийский. Итак, христианский храм развивался сообразно развитию богослужения, в меру того, как росла и ширилась Церковь Христова, в каждой земле и стране приобретая свои характерные черты и все глубже постигая символику и спасительный замысел Божий о человеке, так ярко воплощенный в каменном богословии — церковной архитектуре.

По материалам
иерея Олега Степанова.
Продолжение следует.

Протоиерей Сергей Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество



Продолжение. Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11, 12(2013), 1–12 (2014).

Поселившись в Драгомирне, старец Паисий в скором времени представил молдавскому митрополиту и его синоду сведения о возникновении своего братства и его устав.

(1). Первый устав и чин наш, неотступно нами соблюдаемый, ни одному из братии никоим образом никакого движимого и недвижимого имущества и ни малейшей вещи не иметь и не именовать своей, но все иметь общее. Ради же порядка настоятель, усматривая нужду каждого брата в пище, одежде и прочем, должен, как отец, заботящийся о детях, давать каждому необходимое, не по самочинному избранию брата, а по послушанию. От такого основания в общежительных братиях возрастает искренняя любовь к Богу и ближнему, кротость, смирение, мир, единомыслие и отсеменение воли. Послушание проходится братиею не ради какого-либо временного стяжания, не ради славы, чести и покоя телесного и не ради какого-либо иного человеческого соображения, но единого ради своего спасения. И от этого является в них сердце и душа едина, а мирская зависть, ненависть, гордость, вражда и прочие злобы не имеют где голову подклонить. От особого же в общежитии имения рождаются всякая злоба и всякое нарушение заповедей Божиих. Придавая первое значение этому правилу, каждому вновь поступающему брату от Священного Писания открываем, что он никоим образом никакого особого имени не должен иметь до последнего своего издыхания. Все братии единодушно повинуются этому правилу.

(2). Второй чин, на котором, как думаем, все монашеское житие висит, состоит в том, чтобы стяжать послушание, т. е. всякую свою волю и рассуждение и самочиние оплевавши и вне повергши, волю и рассуждение и заповеди отца своего, согласные со Священным Писанием, всеусердно стараться исполнять, и братии, как Самому Господу, а не людям, со страхом Божиим и со смирением до смерти послужить.

(3). Каков должен быть настоятель? Он должен изучить Священное Писание и учение духоносных отцов и кроме их свидетельств ничего от себя не приносить братии, ни учения, ни заповеди, но чисто наставлять и открывать волю Божию. Руководствоваться Писанием в назначении послушаний, помня, что Слово Божие и ему и братии есть наставник и путеводитель ко спасению. Должен быть примером смирномудрия и во всем согласного и единомысленного союза

любви духовной. Не сам собою всякую вещь без совета начинать и творить, но собирая искуснейших в духовном рассуждении братий, с их советом, испытывая и Писания, начинать и творить. Если же случится дело, которое и пред всем собором надо объявить, то и весь собор собравши, с общего ведения и рассмотрения начинать и творить. И тогда между братией будет мир и единомыслие и союз любви нерушимый.

(4). Богослужения. Правило соборное, вечерню, повечерие, полунощницу, утреню, часы и Божественную Литургию, также на все Господские, Богородичные и великих святых праздники всенощные бдения с чтениями, на меньшие же праздники полиелей и славословие с чтениями, и прочий весь церковный чин и последование по соборному уставу, как во Святой Горе Афонской привыкли, должно всегда выполнять в нашей обители неуклонно, без торопливости в свое время. На службе же ктитория и благодетели святой обители по чину и уставу святой Церкви должны поминаться живые и умершие. Начальник же и все братия должны всегда на соборном правиле церковном всякий по чину своему в мантиях, рясах и клобуках быть; и никогда этого не оставлять, за исключением недуга или послушания. А если бы кто из братии не оказался на церковном правиле, настоятелю должно в трапезе пред всей братией об этом произвести допрос, и если не укажет вины благословенные, должен настоятель дать такому брату добавочный канон в течение всей трапезы, или неядение в тот день, при обычном своем духовном словесном вразумлении.

(5). В трапезу должно собираться настоятелю и братии всякий день, наблюдая о разрешении и неразрешении общих устав Церковный. На трапезе братии по своему чину быть в мантиях, рясах и клобуках, с великим и крайним молчанием и страхом Божиим, внимая чтению, которое должно быть каждый день в трапезе из житий святых и отеческих и учительных книг по уставу Церкви. Во все же недели и в Господние великие праздники и празднуемых святых, а если возможно, то и на каждый день, должно непременно Панагии быти. И весь чин трапезы в нашем общежитии должен быть по чину Святой Горы. И никоим образом по келиям не есть ни настоятелю, ни братиям, кроме недуга или крайней старости. Пища для всех должна быть

общая, только больные желудком, по учению святых отец и по рассуждению настоятеля, могут иметь особую полезную им пищу. Однако и ту они должны вкушать в трапезе, а не в келии.

(6). В келиях братии должны сидеть со страхом Божиим, по преданию святых отец, более всякого подвига предпочитая умную молитву, как любовь Божию и источник добродетелей, в сердце умом совершаемую, как многие богоносные отцы о ней учат. Кроме молитвы иметь пение псалмов, умеренное чтение Ветхого и Нового Завета, учительных и отеческих книг. Кроме того, иметь и в келии, и на всяком месте, и во всяком деле память смерти и грехов своих, страшного суда Божиего и муки вечные и Царствия Небесного, и самоукорения, и упражняться в назначенном от настоятеля рукоделии или художестве. Праздным же отнюдь не быть, ибо праздность всякому злу научает. Безвременного же из келий исхождение и бесед бесполезных, как яда, бегать и отвращаться. Какие же отцы учат об умной молитве? Святой Иоанн Златоуст, святой Каллист Второй, патриарх Цареградский, святой Симеон, митрополит Солунский, святой Диодор, епископ Фотикийский, святой Исихий Иерусалимский, святой Нил Синайский, святой Иоанн Лествичник, святой Максим Исповедник, святой Петр Дамаскин, святой Симеон Новый Богослов, святой Григорий Синаит — все эти и другие святые отцы учат об умной молитве.

(7). Настоятелю следует ради искуса смирномудрия и послушания и отсечения во всем своей воли и рассуждения, что есть лестница, возводящая послушников к Царству Небесному, посылать в поварню, пекарню, келарню, трапезу и на все внутри монастыря послушания братию. Братия же, взирая на подвигоположника Христа, показавшего подвиг послушания и смирения, не должны отказываться и от самого якобы последнего послушания, веруя, что оно приведет к Царству Небесному, если со смирением и страхом Божиим послужат братии, и не как людям, а как Господу.

(8). Настоятель должен иметь ко всем братиям равную любовь; также должен заботливо наблюдать, чтобы и братия имели между собою истинную и нелицемерную любовь, как знамение ученичества Христова. Частную же любовь и особое содружество, как источник зависти и разорительное для истинной

любви, всяким образом искоренять. Все немощи и падения чад своих должен настоятель отечески носить долготерпеливо, в надежде их исправления и истинного покаяния и исправлять их духом кротости, наставляя словом на полезное. А от общества их не удалять, особенно если от этого нет вреда прочим. Самочинно же живущих, своей воле и рассуждению последующих, отвергающих благое иго послушания и этим причиняющих вред прочим, ни в коем случае не терпеть. Но после достаточного наставления и вразумления наедине, при двух или трех братиях и перед собором, отделять и изгонять из братства, хотя бы со многими слезами и с сожалением и болезнью душевной, чтобы и другие не заразились их пагубною болезнью. Пришедших же в чувство и обратившихся к покаянию с радостью опять принимать и всякую милость и сострадание им оказывать и прощать их согрешения, веселясь со всею братией о их обращении.

(9). Настоятель должен иметь для управления угодами и рабами монастырскими и всеми внешними делами монастырскими брата искусного, который мог бы, не нарушая заповедей Божией, без разорения душевного хорошо управлять этими внешними делами, чтобы самому, будучи свободным, с большим удобством заботиться о душевном спасении братии и о всяком церковном и общежительном благочинии. Так же и в духовном о брате попечении нужно иметь помощника-брата, искусного в разуме, которого во время своих отлучек оставлять при братии ради духовного окормления. Имея намерение отправиться куда-либо, настоятель должен собрать звоном весь собор братии в церковь и, приложившись к святым иконам и взяв от иерея молитву на путешествие, объявить всему собору свое намерение и просить его смиренно, да молятся о нем к Богу, чтобы здраво и благополучно ему возвратиться. И испросив прощения у всех и преподав благословение, отойти в путь свой. Возвратившись же из путешествия, не прямо идти в келию, но собравши всю братию, идти сначала в церковь и, воздав благодарение Богу, благодарить и братию за их молитвы, и объяснивши братии милость Божию, показанную об общей братства пользы, ради которой было предпринято путешествие, отходить в свою келию.

Продолжение следует.



Монастырь Драгомирна. Современный вид.

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:
збір пожертвувачів — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
надання духовної підтримки;
інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:
(050) 259-40-83 (отець Андрій);
(099) 942-19-98 (Аліна);
(095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о 17.00, щонеділі — Божественна Літургія о 8.00.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі: щосуботи о 13.00 — заняття дитячого хору, щонеділі о 16.00 — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння о 18.00 у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Святого Письма.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви



З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.

Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків (Святе Письмо та тлумачення, життя та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо). Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами: вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ» вул. Зіньківська, 6, (3-й поверх, праве крило) з 9.00 до 21.00 без перерви та вихідних.



З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського



Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:

- щочетверга (для всіх бажаючих),
- щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:



ф. П - 1	Державний комітет зв'язку та інформації України											
	АБОНЕМЕНТ											
	на газету											
	01125											
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Куди												
поштовий індекс												
адреса												
Кому												
ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ												
на газету												
01125												
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
Вартість	передплати											
	переадресування											
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
поштовий індекс						місто, село						
						область						
код вулиці						район						
буд.		корп.		кв.		вулиця						

До святинь храмів Полтави



Макаріївський кафедральний собор
(вул. Лялі Убийвовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76)

Горбанівська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона прмч. Макарія з часточкою мощей
(читання акафіста за вечірнім богослжінням у четвер о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Моці свт. Афанасія (Вольховського)
(молебень свт. Афанасію з читанням акафіста щоденно о 10.00)
Ікона Божої Матері «Оўпованіі вѣхъ концівъ зємлі»
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм
(вул. Жовтнева, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29)

Ікона Божої Матері «Троєрѣчца»
(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна
(вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. 65-70-07)

Ікона мч. Іоанна Воїна з часточкою мощей
(читання акафіста мч. Іоанну Воїну за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Божої Матері «Вісцаріца»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)
Ікона Божої Матері «Оўтолї моѧ пєчѧли»
(читання акафіста в четвер о 9.30)

Андріївський храм
(вул. Сінна, 3-а, тел. 56-93-49)

Ікона мц. Наталії з часточкою мощей
(читання акафіста мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)
Ікона Богородиці «Пєрєпєвѧма Чѧша»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)

Свято-Троїцький храм
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Ікона «Сошїтїі Свѧтѧго Дѧха»
(молебень Святому Духу в среду о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця з часточкою мощей
(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм
(вул. Фрунзе, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58)

Ікона вмч. Пантелеймона з часточкою мощей
(читання акафіста вмч. Пантелеймону у вівторок о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця
(читання акафіста свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Храм святих мучениць Віри, Надії, Любові
(проспект Першотравневий, 23, тел. 2-16-59)

Ковчег з часточкою мощей свт. Іоасафа Белгородського
(читання акафіста свт. Іоасафу Белгородському в суботу о 9.30)
Почаївська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм
(вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23)

Ікона Божої Матері «Владїмїрска Пѧскарївска»
(читання акафіста у неділю о 17.00)

Серафимівський храм
(вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 59-58-49)

Ковчег з часточкою мощей прп. Серафима Саровського
(читання акафіста прп. Серафиму Саровському за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Богородиці «Пєрєпєвѧма Чѧша»
(читання акафіста в середу о 9.30)
Ікона Богородиці «Вѧ рѧдахъ Помѧщница»
(читання акафіста в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штампеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюджувачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюджувачем.

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у лютому 2015 року:

протоієрея Павла Лапоногова, настоятеля Свято-Георгіївської парафії села Попівка Зіньківського району, з 90-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 4 лютого;
протоієрея Михайла Гетьмана, настоятеля Свято-Пантелеймонівського храму села Руденківка Новосанжарського району, з 15-річчям священицької хіротонії, яке він святкуватиме 6 лютого;
ієродиякона Даниїла (Корчєвого), насельника Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, з 35-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 15 лютого;
священника Миколая Коваленка, настоятеля Михайлівського храму села Зубівка й Воскресенського храму села Хомутець Миргородського району,

з 15-річчям священицької хіротонії, яке він святкуватиме 20 лютого;
священника Георгія Бабанського, настоятеля храму Симеона Богоприїмця села Михайлики Шишацького району, з 5-річчям священицької хіротонії, яке він святкуватиме 21 лютого;
священника Василя Охмака, настоятеля Свято-Казанського храму села Деревки Котелевського району, з 10-річчям священицької хіротонії, яке він святкуватиме 26 лютого;
протоієрея Бориса Кондрата, клірика Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, голову єпархіального відділу релігійної освіти, катехізації та місіонерства, з 15-річчям священицької хіротонії, яке він святкуватиме 27 лютого.

Вічна пам'ять

У Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі преставилися до Господа:
насельниця обителі **монахиня Іларія** (в миру Ірина Іванівна Комарь) — упокоїлася 23 січня на 98-му році життя,
пострижениця обителі **інокія Рафаїла** (в миру Ірина Валеріївна Костенко) — упокоїлася 25 січня на 18-му році життя.
Просимо святих молитов про упокій у Царстві Небесному душ спочилих.

ВИДАННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ



Продолжение. Начало в № 2(2012)–7, 9, 11, 12(2013), 1–12(2014).

*Яблонов. Окончание
служения благочинным.
1902–1910 гг.*

Для любителя общества жизнь в Яблонове вообще не могла быть скучной. Среди Яблоновского общества было немало лиц так называемой интеллигенции. К таковой принадлежали доктор, ветеринарный врач, становой пристав, начальник почтово-телеграфного отделения, учителя министерского училища и т. п. Но все эти лица были временные, менялись они довольно часто, и многих из них я уже забыл. Было несколько семейств и из постоянных жителей Яблонова...

Я... никогда за все 40 лет моей священнической службы ни одному «пану» при появлении его в церкви не выслал и не давал публично ни одной просфоры, как это практикует огромное большинство священников не только в селах, но, к сожалению, и в городах, желая снизить их расположение, а вместе с тем, конечно, и выгоду, и вообще не оказывал им в храме никакого предпочтения, что многие из них очень любят. Я всегда смотрел на этот обычай как на унижительный для священника, оскорбительный для остальных молящихся и вредный для церкви, а потому раздавал просфоры всем. И в самом деле, живет, например, в каком-нибудь селе «пан», в церковь он ходит редко, часто и не говееет, ведет к тому же безнравственную жизнь, что все прихожане знают, но стоит ему появиться в церкви, как батюшка торжественно на блюде высылает, а иногда и сам лично выносит ему просфору, которую он потом, как человек неверующий, пожалуй, еще бросит своим собакам. За что? За какие добродетели? За то, что пан, когда батюшка придет к нему с молитвой или с крестом, даст ему рубль или три. А как же этот поступок отразится на остальной массе молящихся, которые хотя и не дают одновременно священнику по рублю, но своим неопустительным посещением богослужений, своими копейками, подаваемыми на проскомидию, поддерживают существование и благополучие священника? Кто-то, а священник должен помнить, что в храме Божиим, пред Богом, все равны и что первые в глазах людей часто бывают последними у Бога.

Мы часто жалуемся на падение религии, на то, что молящихся в храме становится меньше и меньше. Не сами ли священники бывают часто тому причиной! Часто лица, даже получающие просфоры, сами стеснялись этого, не сказать священнику об этом не могли. К сожалению, обычай высылания просфор почетным прихожанам, как я узнал, практикуется и в городе, и даже в городе, пожалуй, больше, чем в селе, и подоплека его та же — материальная выгода. Священник, с которым мне на первых порах пришлось

служить в Полтаве, на свою литургию всегда заказывал не пять просфор, как нужно, а 15-20, и в конце литургии через прислужника высылал всем почетным посетителям богослужения, особенно дамам, что последние очень любили; причем сам в отверстии Царских врат наблюдал, тому ли лицу вручена просфора, кому он приказывал дать.

А про другого городского батюшку мне передавали, что когда наступало время хождения с предпраздничной молитвой, он не желал сговориться со своим сослуживцем, какую часть прихода ему обходить, и, желая получить в свою пользу возможно большее число домов, за день за два приблизительно рассылал во все концы своего прихода — в дома, известные ему своею щедротельностью, — просфоры с предупреждением, что он завтра будет в этом доме с молитвою. Volens-nolens (лат. волей-неволей — *Ред.*) его, конечно, там принимали, хотя, быть может, и хотели видеть у себя другого священника, и только у немногих хватало мужества сказать посланному: «Передайте отцу Ф., что мы благодарим его за внимание, но уже пригласили к себе с молитвою отца Г.»

К таким приемам для приобретения себе популярности я никогда не прибегал.

Из событий особенно выдающихся в жизни местечка Яблоново за время моей в нем службы не могу не упомянуть открытие в Яблонове детского приюта Ведомства Учреждений Императрицы Марии и об страшном пожаре, истребившем огромную часть местечка, случившемся в последние уже годы моего пребывания в Яблонове. Детский приют был устроен заботами бывшего в то время земского начальника П. М. Боярского и открыт в присутствии посещавшего в то время м. Яблоново Полтавского губернатора князя Н. П. Урусова... Приют сначала помещался в наем в доме купца Когана, затем для него была приобретена в Яблонове большая прекрасная усадьба, на которой был устроен специальный великолепный для местечка каменный дом. В этом приюте всегда призревало до 30 и более детей, мальчиков и девочек из разных сел Лубенского уезда. Я был назначен Епархиальным Начальством наблюдающим и руководителем за воспитанием призреваемых детей. Но в приюте я бывал нечасто. Я был за него вполне спокоен, так как начальницей этого приюта в мое время состояла вполне

благонадежная личность — добрая, милая, очень любившая детей и всецело преданная своему делу и в то же время весьма религиозная Ульяна Яковлевна Костецкая, дочь священника села Рудки отца Якова Данилевского, вышедшая замуж за псаломщика Костецкого и в скором времени овдовевшая. Делать мне при ней там было нечего. Кроме того, после ухода П. М. Боярского из Лубенского уезда приют пользовался постоянным вниманием, помощью и покровительством его матери, Надежды Аркадьевны.

Страшный пожар возник в последние годы моего пребывания в Яблонове. Случился он летом, кажется, в мае месяце, как говорили, по неосторожности детей, где-то разведших огонь. День был необыкновенно ветреный, и горящие пучки соломы разносило во все стороны, отчего пожар возникал часто в таких частях местечка, где его меньше всего ожидали. Благо еще, что он случился днем. Во время этого пожара сгорело в первый день более двухсот построек и на следующий — около двадцати. Пострадало от пожара более шестидесяти семейств, из коих многие лишились всего своего состояния, оставшись в том, что было надето на них; погибло много скота, птицы, были даже человеческие жертвы. Сильная опасность угрожала приходской церкви, так как вблизи ее горело с трех сторон; от сильного огня она несколько раз самовоспламенялась и несомненно сгорела бы, если бы не помощь Надежды Аркадьевны Боярской, которая из своего имения — села Тимок — прислала собственную пожарную команду с приказанием всеми силами спасать храм. При помощи приехавших на пожар священников из окружных сел мне пришлось вынести из храма в безопасное место святыне дары, антиминс, церковную утварь, ризницу, документы и даже некоторые иконы из вновь устроенного иконостаса. Благодарение Богу, храм был спасен, только сильно почернел.

Для оказания помощи погорельцам образовался явочным порядком комитет из местных лиц, в который вошел и я. Кроме того, я написал письма всем окружным священникам моего благочиния с просьбой об оказании помощи и сборе пожертвований в пользу пострадавших. Все священники сочувственно отнеслись к моей просьбе, и к нам начали поступать из разных сел возы с хлебом, овощами, бельем, одеждой, собранные священниками среди своих прихожан.

Очень чувствительную помощь оказал местный становой пристав, собравший массу пожертвованных лесом, хлебом, одеждой и другими продуктами в пределах своего стана. Помимо всего этого, я в ближайшее воскресенье обратился к прихожанам с речью о необходимости оказания денежной помощи из общественных сумм местечка Яблонова. Прихожане меня послушались и ассигновали... 500 руб. Это на шестьдесят семейств пострадавших! Когда я узнал об этом, страшно возмутился и в следующее же воскресенье разразился против них громовой речью, в которой грозил им гневом Божиим за безучастное отношение к несчастью своих ближних и односельчан, от которого никто из них не может быть застрахован. В тот же день мне было донесено, что общество изменило свое решение и вместо 500 руб. ассигновало в помощь погорельцам 3000 руб.

При распределении этих денег среди членов комитета, состоявшего большей частью из зажиточных людей, была тенденция давать большее пособие тем, кто больше потерял; но против этого восстал я, заявив, что нужно давать по степени нужды каждого потерпевшего; меня поддержал становой пристав и еще несколько лиц; благодаря этому мое мнение восстановилось, а богачи, конечно, были на меня за это недовольны.

Моя Яблоновская хроника была бы неполна, если бы я не упомянул о том, что в Яблонове мне пришлось переживать такие события, как Русско-Японская война, учреждение Государственной Думы и революция 1905 года. О революции 1905 года я писать не буду, во-первых, потому, что описание ее мне не под силу; во-вторых, потому, что, по моему мнению, для описания ее не наступило еще благоприятное время. Если я буду жив и буду чувствовать себя в состоянии, то, быть может, я что-нибудь когда-нибудь об этом напишу.

О Русско-же Японской войне коротко скажу, что она в народе была совсем не популярна. Не говоря о том, что простой народ в огромной массе своей ничего до того времени даже не знал об японцах, даже люди интеллигентные не понимали, какие интересы и обстоятельства могли толкнуть нас на эту войну, принесшую нам столько потерь, бесславия, позора и унижения! Я был привлечен к участию в волостном комитете по оказанию помощи семьям лиц, призванных на войну. Тут мне пришлось пережить много неприятностей. Дело в том, что пособия эти выдавались не всем, а только более нуждающимся, но всякая солдатка, муж которой был призван на войну, считала себя вправе получать это грошовое пособие даже в том случае, если она в нем совсем не нуждалась, и в случае отказа поднимала целый скандал, осыпая упреками, бранью и оскорблениями всех членов комитета, в том числе и меня (и меня почему-то больше других), а получивши пособие, тут же переводила его на покупку каких-нибудь безделушек, сладостей, а то и прямо на выпивку. Лиц из Яблоновского прихода, пострадавших в эту войну, почти не было, а если и были, то отдельные единицы, так что я их даже не помню.

К учреждению Государственной Думы простой народ, сколько я мог заметить, отнесся с полным безразличием. Это учреждение было настолько новое, функций и значения его никто народу не объяснил, что народ на ее учреждение почти никак не реагировал.

Продолжение следует.



Борис Кустодиев «Встреча (Пасхальный день)».

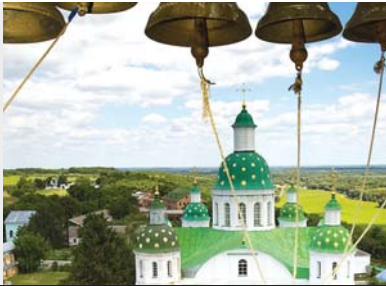
Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

Древня обитель Полтавщини — Спасо-Преображенський Мгарський чоловічий монастир запрошує паломників піднести свої молитви до Господа і Його Пречистої Матері на цьому святому місці, ознайомитися з історією монастиря, дізнатися про життя пов'язаних із ним святих. При обителі діє готель для паломників.

Чекаємо Вас за адресою:

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар, Спасо-Преображенський монастир. Тел. **(05361) 5-48-06**. Електронна адреса: **www.mgarsky-monastery.org**



Велико-Будищанський монастир

У с. Писаревщина Диканського району відроджується Велико-Будищанський Свято-Троїцький жіночий монастир. Обитель чекає паломників, які хочуть помолитися й потрудитися во славу Божу й задля відбудови православної святині Полтавщини.

Адреса монастиря:

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6. Додаткову інформацію можна отримати в єпархіальному управлінні за тел. **(0532) 59-59-91**.

Тел. монастиря **(05351) 9-45-42**.

До монастиря можна доїхати автобусами «Полтава—с. Писаревщина», що відправляються від автостанції №3 м. Полтави (поряд з ТЦ «Київ») о **5.50, 8.15, 14.05, 17.30**.



Хрестовоздвиженський монастир

Полтавський Хрестовоздвиженський жіночий монастир приймає паломників і людей, які хочуть потрудитися во славу Божу в стінах древньої обителі.

Настоятелька монастиря — ігуменя Сергія (Алексєєнко).

Престольне свято: 27 вересня.

Адреса монастиря:

вул. Свердлова, 2-г, м. Полтава, 36017, Україна. Тел. **(0532) 56-14-68**.



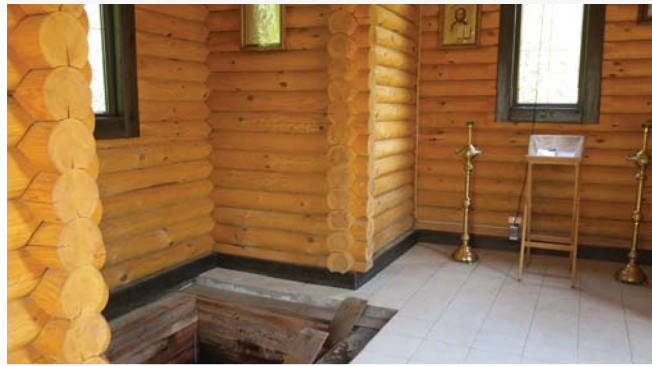
Молебні біля святих джерел на честь Горбанівської ікони Божої Матері

На честь святині землі Полтавської — чудотворного Горбанівського образу Божої Матері — з давніх-давен вшановуються православним народом святі джерела, розташовані в передмісті Полтави. Люди ходять до цих джерел не тільки набрати цілющої води, але й віддати молитовну шану Пресвятій Богородиці. На знак подяки благодійниками відновлено благоустрій навколо святих джерел.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, біля джерел щотижня звершуватимуться молебні.



Біля святого джерела на честь Горбанівської ікони Божої Матері (поруч із Баронівськими ставками) молебен звершуватиметься **щочетверга о 12-й годині** причтом Полтавського Хрестовоздвиженського жіночого монастиря.



Біля святого джерела у селі Горбанівка (територія релігійної громади Різдва Богородиці Української Православної Церкви) молебен звершуватиметься **щосуботи об 11-й годині** причтом Вознесенського храму Полтави.



Духовно-просвітницькі курси в Полтаві

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, обласне відділення Всеукраїнського православного педагогічного товариства проводить духовно-просвітницькі курси для педагогів, вихователів, керівників навчальних закладів та всіх, хто прагне долучити підростаюче покоління до вічних цінностей християнства. На курсах вивчаються Священне Писання, церковна історія, християнська культура, основи літургії.

Заняття відбуваються **щосереди о 18.00** в старому корпусі Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка (м. Полтава, вул. Остроградського, 2).

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.

Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359—232ПР від 20.06.2006р.

Передплатний індекс: 01125.

Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-6, м. Полтава, 36040, Україна.

Телефон/факс: +380 (532) 55-22-28.

Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:

митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:

Людмила Самойлова.

Фото: протоієрей Миколай Довганич, диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться тільки на сторінках газети.

Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.

Тираж номера: 8000 прим. Замовлення №1553301.

Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст». 69057, м. Запоріжжя, вул. Сєдова, 16. Тел. (061) 228-10-30.



Читайте щоп'ятниці «Православний вісник» — додаток до «Відомостей Полтавської єпархії»

Виходить у газеті «Полтавський вісник»:

передплатний індекс —

61582

